

კაჟა ეტზისელო

კოლხური
ფსალმუნები

100-ტომეული

გამომცემლობა „ანკარსალი“
თბილისი 2019

საქართველოს მწერალთა, მეცნიერთა და
სახობალო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია
„ძალღება-საქართველო“

საქართველოს ეროვნული აკადემია

ჰაჰა ეჭრისული

კოლხური ფსალმუნები

თხზულებათა კრებული
100 ტომად

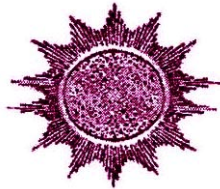
2019

საქართველოს მწერალთა, მეცნიერთა და
საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია
„ძალღება-საქართველო“

საქართველოს ეროვნული აკადემია

ჰაჰა ეჭრისული

კოლხ ური ფსალმუნები

ტომი 5

2019

მთ. რედაქტორი

ვანტანბ ღავითაია

არქიტექტორი, რუსთაველის
პრემიის ლაურეატი,
საქართველოს მწერალთა,
მეცნიერთა და საზოგადო
მოდვაწეთა საერთაშორისო
აკადემია „ქაღდეთა-საქართვე-
ლო“-ს აკადემიკოსი

© ვაჟა ეგრისელი, 2019

გამომცემლობა „**უნივერსალი**“, 2019

თბილისი, 0186, ა. პოლიბაოვსკაიას №4, ☎: 5(99) 33 52 02, 5(99) 17 22 30
E-mail: universal505@ymail.com; gamomcemlobauniversali@gmail.com

ISBN 978-9941-26-572-3 (ყველა ტომისთვის)

ISBN 978-9941-26-619-5 (5 ტომი)

* * *

ვაჟა ებრისელი დაიბადა ხობის რაიონის სოფელ ხორბაში. ბანათლებით იურისტი და ინჟინერია. 1983 წელს დაამთავრა მოსკოვის მაქსიმ გორკის სახელობის მსოფლიო ლიტერატურის ინსტიტუტი. ორმოცამდე წიგნის ავტორია. თარგმნილი და ცალკე წიგნებად აქვს გამოცემული საზღვარგარეთის ქვეყნების ორმოცდაათამდე ახალგაზრდა პოეტის ლექსების მცირე ანთოლოგია – „ოქროს მტვერანი“, აღექანადრა სმირნოვა-კოზლოვას მონობრაფია – „ბრიუსოველი – ალიო მაშაჰვილი“, ფილოტ ტიუტჩენის ლექსები და სხვა.

1993 წელს გამოვიდა პოეტის ათასგვერდიანი, ორი ათასამდე ლექსის მომცველი ერთტომეული – „იქმენ ნათელი“ ხოლო 2002 წელს საქართველოს რესპუბლიკის გამომცემლობა „მოლოდინმა“ გამოსცა ვაჟა ებრისელის „კოლხური უსალგუნავი“-ს ხუთტომეულის ათასზე მეტ გვერდიანი პირველი ტომი, რომელშიც ორიათასზე მეტი პოეტური ძეგლია იყო დაბეჭდილი. 2006, 2007, 2008 წლებში გამოვიდა პოეტის მეორე, მესამე, მეოთხე ათას-ათას გვერდიანი ტომეულები, ხოლო 2011 წელს დაიბეჭდა პოეტის მესამე, 1575 გვერდიანი ტომი, რომელშიც 2500-ზე მეტი ლექსია დასტაბეჭდილი.

ვაჟა ებრისელის შემოქმედებაზე ორმოცამდე მონობრაფიაა დაწერილი და ცალკე წიგნებად გამოცემული.

ვაჟა ებრისელი საქართველოს და მსოფლიოს რამდენიმე მცენიერებათა აკადემიის ნამდვილი წევრია... 2016 წლიდან საქართველოს მწერალთა, მცენიერთა და საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია „ქალღმარ-საქართველო“-მ და საქართველოს ეროვნულმა აკადემიამ დაიწესა ქართული პოეზიის რაინდის, საქართველოს მწერალთა კავშირის, ვაჟა-ფშაველასა და ბალაქტიონ ტაბიძის პრემიების დაწესების, ღირსების ორდენის კავალერის, ქართული კულტურის დეკანოს მფლობელისა და „დიოკურია 2005“-ის, მწვინდობის ოქროს პარსკვლავისა და მწვინდობის დროშის ორდენის მფლობელის, სახალხო პოეტის, საქართველოს მწერალთა მცენიერთა და საზოგადო მოღვაწეთა საერთაშორისო აკადემია „ქალღმარ-საქართველო“-ს პრეზიდენტის, საქართველოს ეროვნული და ფაზისის საერო-სამცენიერო აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტის,

ავსჯანმართის მმართველობა აკადემიის პრეზიდი-აკადემიკოსის, საქართველოს განათლებისა და საქართველოს ეროვნულ და სოციალურ ურთიერთობათა“ „კარპის“, „აიას“ აკადემიების ნამდვილი წევრის, ჩარბლის, ზუბიდიის, სობის, იყალთოს საპატიო მოქალაქის, ათას-ათას ხუთასზე მეტგვერდიანი ტომეშვილების „კოლხური უსალგუნების“ (ოცდაათიათასზე მეტი ლექსი) ავტორის – ვაჟა ებრისელის ახალი, რჩეული „კოლხური უსალგუნების“ ოცდაათტომეულის გამოცემა. გამომცემლობა „უნივერსალმა“ გამოსცა პრეზიდის ხუთასზე მეტგვერდიანი, უმაღლეს კოლიბრაფიულ დონეზე შესრულებული ტომეში. 2019 წლის მიწურულს გამოვიდა „კოლხური უსალგუნები“-ს 100-ტომეულის პირველი ათი ტომი. დანარჩენმა 90 ტომმა (უკლებლივ) მისი სინათლე იხილა 2020 წელს. გამგადაბრუნდა დასაბეჭდად ვაჟა ებრისელის კლასიკური პოეზიის ანთოლოგიური, აბრეშვი, პრეზიდისაღმი მიძღვნილი ქართველი და უცხოელი პოეტების, მმართველისა და საჯოგადო მოღვაწეების (ათასამდე ავტორი) წიგნების (მონოგრაფიების), სტატიების, წერილებისა და ლექსების ოცტომეული და სხვ.

2020 წლის 16 ოქტომბერს გაიმართა ფაზისის (კოლხეთის) საერთო-სამმართველო აკადემიის საერთო კრება, რომელმაც პრეზიდენტის ვაკანტურ ადგილზე ღია კენჭისყრით ერთხმად აირჩია ამავე აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტი, ცნობილი პოეტი, ქართული პოეზიის რაინდი, ქართული კულტურის დეკანი, „კოლხური უსალგუნების“ 100-ტომეულის ავტორი, იურიდიულ მმართველობა საპატიო დოქტორი, პროფესორი ვაჟა ებრისელი.

ბაზ. „საქართველოს რესპუბლიკა“,
2020 წლის 22 ოქტომბერი

ჰყავს მეუღლე – ბილდა სუხიშვილი (მწერალი) და ორი ვაჟიშვილი ზურაბი და დანი (ორივე იურისტი) და სამი შვილიშვილი – ვაჟა, ნატა და ლილი. იგი – მმცხრე შვილია (შვილი ძმა და ორი და).

კოეტის ასტრომეული „კონსიუმი კოეზია“

ვაჟა ებრისელის შესახებ დიდი ხნის წინაც ვწერდი: „რუს-თვალს აკაკის და ბალაქტიონს, ღმერთი არ მიუყენს რომ შეგა-ღარო. ბავხარ ზღვის დღვას და ნაზ სიონსაც, რომ აზანზარებს ჩუმად სამყაროს...“

ამჟამად, როცა კოეტის ზღაპრული კონსიუმი „უსაღმუნე-ბის“ ჯერ არნახული, ჯერ არ ბაბუნელი, ხუთასზე, ათასზე, ათას ხუთასზე მიტბვერდინანი „ბაჯალო“, ოქროს ყდაში ჩასმული, ოცდაათტომეული წავიკითხე, ჩემი ძველი აზრი რადიკალურად უარყვავი და... დღეს ძველის ბასაბუნად ხმამაღლა ვაცხადებ: ვა-ჟა ებრისელი არც რუსთაველს, არც აკაკის, არც ბალაქტიონს და... არც მსოფლიოს, არც ძველსა და არც თანამედროვე კოეტს არა ჰბავს...

ის პრისტორიული კოლხეთის „ქუტაია“, არმის ჭალაში მგბა-რი მუხაა, რომელზეც ოქროს საწმისი ეკიდა (რომელიც ბერძენმა კი არა, პელაგომა იაზონმა მიღესთან ერთად რომ ბაიტაცა).

დიახ, კოლხეთის მითიური ხელმწივის, აიეტის ხელით დარ-გული, ის ურჩხულ მოღარაჟი მუხაა, რომლის ცადავვიდ ტო-ტეზზე, კოეტმა ოქროს საწმისის „ბონის“ მაგიერ თავისი „კოლ-ხური უსაღმუნების“ იბაგმიუვლომელი ასტრომეული ლაკიდა და ბაანცოცხლა, მიძინებული, ღავიწყების ნაცარმომილი, არა მარ-ტო კოლხეთის, არამედ იმდროინდელი სამყაროს ოცდაათთხემე-ტზე მიტ საუკუნოვანი მითებით, ღებუნდებითა და საოცრებე-ბით დახუნდული ისტორია, რაც კოემერსიდან მოყოლებული (ძვ. წ. აღ. VIII საუკუნე) არც ერთი ძველის, არც ერთ კალმოსანს არ ბაუკითხავი.

100-ტომეული... ძველის ბაჩნის დიდან, XXI საუკუნის რიქ-რაქამდე, ასეთი (5-6 სტრიქონიანი) ვილოსოფიური, რელიგიური, მითოური, ყოვლისმომცველი კოეზია, ჯერ-ჯერობით არავის შეუქმნია დღემდე...
კონსიუმო კი...
დაბოლოს:

„აიეტის ზღაპრულ კოლხეთს, მტრობისა და სიძულვილის გგე-ლუქავი მისწოლია... მათ იცინან იმ იწყება დღემდევის ისტორია“.

ბულნაზ ხარაიჭვილი

კოეტი, ბალაქტიონ ტაბიკის პრემიის ლაურეატი,
ჯუმბერ ლეჟავას სახელობის მეცნიერებათა
საერთაშორისო აკადემიის პრეზიდენტი

**„ბულცინვალ შხხვლი ჟოველ ძეხას, ჟოველ
ძაბეხას.“**

ა. პუშკინი

წინასიტყვის მაბიერ

ვაჟა ეგრისელის პოეტური დებიუტი, მეოცე საუკუნის მეორე ნახევარი – ქართული ლიტერატურის რენესანსს დაემთხვა. უკვე შემდგარი იყო „ცხენთა შეჯიბრი“, დასაკუთრებული იყო „პოეტების მეფის“ დაფნის გვირგვინი, ჩვენი მწერლობის ნოყიერ ნიადაგზე წარმატებით იღწვოდნენ სიტყვის რჩეულნი.

გადასარჩენი იყო სულიერება, რწმენა, ეროვნული იდეალები, ცხოვრების საზრისი.

გადამრჩენის მისია, როგორც ყოველთვის, ამჯერადაც მხატვრულმა სიტყვამ იტვირთა.

ამ რჩეულთ შეუერთა ვაჟა ეგრისელმა თავისი „ლომური ბუხუნი“, აქტუალური დევიზით შეძრა ურწმუნოებით გაუხეშებული, დაგვადული სულები: „ცა ჭკნება, ვით ტოტი ძახველის, დრო არის მზის გადასარჩენად, რამეთუ ყოველთა აღიღონ მახვილი...“

„მოთმინების ცივ ურემზე შებმული“ უცნობი პროექტი „ვეფხვური ნახტომისთვის“ ემზადებოდა, მას ეიმედებოდა თავისი „ლომური ქედი“, წმინდა სულით ეზრდებოდა „ქართული ფრთები“, უვალ გზებს გასცქეროდა, შორს გასაფრენ სივრცეებს ზვერაავდა, რათა თამამად დაეპყრო „ცისა და მიწის თვალსაწიერი...“

ახალი მარულის მომლოდინე, უხილავ გზებს, დედამიწის პორიზონტებს, პოლუსებს, პლანეტებს, კოსმოსს ზვერაავდა და ოთხივე სკნელის მოხილვის სურვილით გვაოცებდა.

ნათელხილვისა და ნათელსმენის ფენომენებით მომადლებული, ავტორიტეტებთან შესაჭიდებლად ემზადებოდა, ბომონებს და კერპებს უპირისპირდებოდა: „სასრულს მეორე ათასწლეულის, მგოსნებს ეჭვები რომ გაუჩინოს, პარნასის მაღალ მთაზე შეკრებილთ, მოვიდა ერთი, ვიღაც უჩინო და დაამსხვრია ბომონი და მისი კერპები“ (სასრულს მეორე ათასწლეულის) (2, 383).

კერპების უარყოფა რწმენის სახელით ხდებოდა, ღმერთის ხელდასხმით, „მამა, ძე და სულიწმინდა“ იყო მისი საესავი, ეროვნულ ტრიადას – ენა, მამული, სარწმუნოება ერთგულეებდა წინაპარი კლასიკოსებივით.

ავასებდა, კუთვნილს მიუზღავდა წინამორბედებს, თანამედროვეთ...

გულგრილი იყო ვაიპოეტების ორდენ-მედლები-სადმი, ირონიით ჭკრეტდა მიწიერ თავადთა წყალობის მომლოდინე არარაობებს: „ციდან ღმერთად მოვლენილებს, ვინ რას ერჩის ამ გენიებს, მაგრამ მტირალ ცეროდენებს ქინკლებივით იგერიებ, თუმც უანგი ჭამს მათ ორდენებს, მათ პოეტურ იმპერიებს“ (2, 126).

როცა ფრთები დაკეცა მეოცე საუკუნის ქართული პოეზიის მეფემ, მისი ტიტანური ტვირთი „ლომურ ქედზე“ შეიღვა კოლხეთიდან მოსულმა ქრისტეს მხედარმა და სასწაულებს ახდენს მისი ზღვარდაუღებელი პოეტური ფანტაზია...

„მზის სადღეგრძელოს“ „ცეცხლიანი აზარფეშებით“ სვამდა გალაკტიონი, მის მემკვიდრეს კი უფალი ავალებს ჯვარცმის გზით იაროს ამადლებამდე, მზის სადღეგრძელო შესვას და მზის ეკლესიაში ილოცოს, „მზეზე იქორწილოს“. ასე ჩნდება „კოლხური ფსალმუნების“ ავტორის შემოქმედებაში „ჰიერატული“, საღვთო ქორწინების იდეა.

გალაკტიონის შემდეგ ქართულ სიტყვას, სულიერებას, რწმენას ახალი მეციხოვნე სჭირდებოდა. უფლის ბადის ახალ მცველს ელოდა ხალხი და უზენაესმა არჩევანი „კოლხური ფსალმუნების“ ავტორზე გააკეთა: „ჯოჯოხეთის კი არა, კარი მარადისობის დანტესავით შეადე. მიწიერს კი ღვთიური ისევ გმოსავს მშვენება. შენ ხარ ქრისტეს მებაღე,

ლოცვებით მოყვავილე ბაღის მოსაშენებლად“ (ჯოჯოხეთის კა არა) (3, 366).

ვაჟა ვერისელი „ქრისტეს ნათლული“, „ქრისტეს კვართით“ ნაშობი პოეტია.

გალაკტიონი „ახალ კართაგენს“ (918), „ახალი ლაღის კართაგენს“ აგებდა (ეფემერა) (4, 302-303). ვაჟა ვერისელს სიტყვის, რწმენის ახალი ტაძარი, ახალი სვეტიცხოველი ეიმედება საკუთარი სულისა და მარჯვენის ფასად და ის, პელაზგი ილოსივით, ახალ ილიონს, ახალ ტროას აშენებს:

„შენ მზის შვილი ხარ და მზერა ცისკენ იმიტომ გაგიბრბის და შენ შენს ტროას აშენებ, ვითარც პელაზგი ილოსი. შენში ბობოქრობს ზვირთები პონტოს და მარმარილოსი“ (შენ მზის შვილი ხარ).

მისი ლექსების ცამდე აწვდილი სასახლე „ნაგები არის სულ ბროლის და ოქროს მეტაფორებით...“

„კოლხური ფსალმუნების“ ავტორს გავლილი აქვს ჯვარცმის, მსხვერპლშეწირვის, სულისთვის ხორცის გაღების სტადიები და „მესიასავით ამადლებული“, ინიციატიაქმნილი გასცქერის საუკუნეებს...

ვერ აკრთობს იჭვნეულთა მზერა, ქვევამხედვართა სისინი, იობივით მუდამ რწმენის ერთგულია, ვერას აკლებს „ღანდი მაცილის“, რადგან ეიმედება უფლის სამართლიანი მსჯავრი, სწამს, რომ ცაში მხოლოდ ღვთისმოსავნი დაიმკვიდრებენ ადგილს: „...ღღის ბოლოს კი არსთაგანმრიგე და ღანდები

სხივოსანთა, ქართული ცის სიანკარეს, მხოლოდ სულებს ღვთის-მოსაეთა, სხვას არავის მიაკარებს“.

ყველა ბრძოლაში გამარჯვებულს, ოქროს ირემზე, ოქროს თევზზე მონადირეს, მებაღურთა და მონადირეთა გალობის შემქმნელს, ნიკეს აჩრდილი ევლინება.

თვალს არ აშორებს მეცხრე ცას, მზეს, მარადიულ ნათელს, რაც ბეწვის ხიდის გადასვლის, რუბიკონის გადაღახვის ძალას აძლევს.

„კოლხური ფსალმუნების“ ავტორი მოგვევლინა, როგორც „ქართული სიტყვის რჯულმდებელი და სტრიქონებში მზის მთესავი...“

ვაჟა ეგრისელმა შექმნა ახალი „სიყვარულის იმპერია“, „მაშრიყიდან მადრიბამდე“ გახშიანებული „ხმის ძღვევამოსილი იმპერია“, რომელშიაც მთავარია „პირველი სიყვარული“ ღმერთი: „ცხადია თუ ფარული ჩემთვის ორივე ერთია და შუა არ იყოფა პირველი სიყვარული ამ სოფლად იმ სოფლად“ (პირველი სიყვარული). „საყვარლის“ (ღმერთის) ნათელით კი მხოლოდ სულისთვის ხორცის გამღებნი გაბრწყინდებიან:

„ვარსკვლავებით ნათესი ცაა უფლის საყანე. ხმა კრთის მთვარის მნათესი. სხვა კრძალვით და თაყვანით: ვინც ხორცს დასწავს სულისთვის, ის იხილავს „საყვარელს“ (ვარსკვლავებით ნათესი ცაა – უფლის საყანე).

პლატონივით, ქართველ პოეტს აინტერესებდა „დაბლა დედამიწელი“ და „ციური ეროსი“ (ორი ეროსი).

ვაჟა ეგრისელი დანტესავით ცაში ეზიარა „ზე სიყვარულს ღვთაებრივს“ (სიყვარულის საღ კლდეზე).

სოლომონის „ქებათა ქების“, საერთოდ ბიბლიის, სახარების, იოანე პეტრიწის, აღმოსავლური სუფიზმის წარმომადგენლების, დანტეს, რუსთველის, დავით გურამიშვილის, აკაკი წერეთლის, ვაჟა-ფშაველას დარად, კოლხი ქრისტეს მხედრისთვის „სიყვარული ღმერთია“ (უფრო ნეტარებაა), „სიყვარული აბრუნებს მზის და მთვარის ბორბლებს“ (გაზაფხულის დღეებმა), „სიყვარული ღმერთია, მზე სიყვარულს ამოჰყავს“ (ვარსკვლავთ მდინარეები).

რადგან „მამული ღმერთია“, სამშობლოს სიყვარულს უმთავრესი ადგილი უკავია პოეტის შემოქმედებაში: „ის პოეტია ცით მოვლენილი... დიღის მზესავით იწვის, იზრდება და საქართველოს ტრფობით გაღეშიღს არ უწერია გამოფხიზლება“ (ის პოეტია ცით მოვლენილი).

უპირველესი დევიზი ასეთია: „ქართული მზის პალოზე სიყვარულის უწყვეტი თოკით უნდა დაება, რადგან ცეცხლი გეწვია“ (ქართული მზის პალოზე).

„სიყვარული ღმერთია“ (იოანე, I, 4,8), ღმერთი სიბრძნეა და მხოლოდ სიყვარულის, სიბრძნის მიმ-

ღვეარი ესათნოება უზენაესს: „ღმერთს უყვარხარ, რადგან ქვეყანად ცხოვრობ სიყვარულის სიბრძნით“ (წელი არის ოცდაათი).

განსაკუთრებული ძალისაა შეგონება: „... სიყვარულით, როგორც ქრისტემ, ბევრი მოიმოწაფე“ (შატილში და ღულის ჭაღას).

ახალი აღთქმის მიხედვით, ღმერთი სიყვარული, სულიერი ფარია, სულიერი საჭურველი, ფარი და მახვილი (პავლე მოციქული, ეფესელთა, 14, 15, 16, 17).

იუდა-ფარისევლებისგან გამიჯნული პოეტისთვის „ფარია სიყვარული“: „ვიყავ და ვარ მინდობილი სიყვარულის ფარს ისევე, არც მღვდელი ვარ, არც ვიკარი და სათოფედ არ ვიკარებ იუდას და ფარისეველს“ (ვიყავ და ვარ).

სიმბოლოა „სიცოცხლის ხე“, „სიბრძნის ხე“. პოეტი მისგან „ნათალი“ სიტყვის ნაფორტით აგიზგიზდებდა კოცონს, ინათებდა ცას, რამ თანამდევნი „ცალთვალა შური“ „ცხრათვალა სიყვარულით“ დაემარცხებინა: „სიბრძნის ხიდან ნათალმა ქართულ სიტყვას ნაფორტმა შენ დაგინთო კოცონი და ცა ავითავთავა. მიტომ ხარ თავმომწონე, რომ გდევს შური ცალთვალა, სიყვარული ცხრათავა“ (სიყვარული ცხრათავა).

პოეტმა სიყვარულით შემოღობა თავისი სიტყვის კარ-მიდამო, „სიყვარულის წმინდა ძაფით“ „და-

აგვირისტა“ სტრიქონები, „სიყვარულის და სიბრძნის ქვაზე“, „ციურ ქვაზე“ ალესა აქტუალური, მარადიული აზრი: „უამთა ქარქაშში ჩაგებული სიტყვა ქართული რუსთაველივით სიყვარულის ქვაზე ავლეს და ახლა დილის მზისებრ ეღვარებს. ჩემი სიმღერა მიუაღერებს ზღვათა სიღრმეებს... და ცად აწვდილ მთათა მწვერვალებს“ (უამთა ქარქაშში).

მისმა ლექსებმა თაობებს დაუტოვა სიყვარულის გაკვეთილები, სიყვარულის სასწაულები...

„სიყვარულის და სიბრძნის ნიჭია“, დანტეს რომ დავესესხოთ, პოეტის უპირველესი „წადილი“, რაც მხოლოდ ერთეულთ, წმინდა სულის მატარებელთ მიემადლებათ.

ვინც ღვთის სახლად აქცია თავისი არსება, მხოლოდ მას ხელეწიფება მილიარდების სიყვარული დაიტიოს: „ჩემი თვალები ღვთის სახლია, ხელის გული სამყაროს რუკა. მერიდიანები სულის სიმებია და მილიარდების სიყვარულს განედების სიმებით ვუკრავ“ (ჩემი თვალები ღვთის სახლია).

ვაჟა ეგრისელის პოეზიაში 150-მდე საღვთო და საღვთისმშობლო სახელი ფიქსირდება.

მხოლოდ მეოცე საუკუნემ აქცია ჭეშმარიტი პოეტური სიტყვის ზეციური წარმომავლობა საეჭვოდ, თორემ პლატონიდან დაწყებული, კარგად იცოდნენ, რომ ნიჭი საღვთო მადლია.

სულიწმინდის ქნარი ეწოდებოდათ გამორჩეულ ჰიმნოგრაფს – სირიელ ეფრემს და მოციქულ პავლეს.

სულიწმინდის კარნახით იქმნებოდა ბასილი დიდის ჰომილიები, სულიწმინდის შთაგონებულად ითვლება ახალი აღთქმა, ქრისტიან ღვთისმეტყველთა წიგნები.

სულიწმინდის მადლით ჰკრეტდნენ საიდუმლოს ბიბლიური წინასწარმეტყველნი, რადგან ნიჭთა განაწილებელი არის სულიწმინდა.

პავლე მოციქულის მიხედვით, სიბრძნის სიტყვა, ცოდნის სიტყვა, რწმენა, განკურნებათა ნიჭი, სასწაულმოქმედება, წინასწარმეტყველება, სულების გარჩევა, სხვადასხვა ენები და ენების განმარტება სულიწმინდის მადლია (პავლე მოციქული, I კორინთელთა, 1, 2, 7, 8, 9, 10).

„ნიჭი არის საღმრთო სულის მადლი“ (ეფრემ მცირე).

„საღმრთო სულითაა გაპირობებული ღვთიური მობერვა, შთაგონება“, წერდა გრიგოლ ნოსელი. იგი აიგივებდა სულს, მობერვას, შთაგონებას („პასუხი ექსუთა მათ დღეთათვის“).

„ორფიკულ არგონავტიკაში“ უფალს „მომბერავი“ ეწოდება, ხოლო „მობერვა“ შთაგონების აზრით გვხვდება შუა საუკუნეებში (6, 39).

ნეტარი აგუუსტინე ევედრებოდა უზენაესს, მოთმინებით ელოდა საღვთო ქარის მოვლინებას და ასეთ წუთებში სიხარულს ვერ ფარავდა: „აი, როგორც იქნა, შევისუნთქე მონაბერი შენმიერი ქარისა“ (7, 218).

მაღლი ღმერთთან მიახლოებაა, სულიწმინდის გადმოსვლა ადამიანზე.

ღვთიური სულის მოფენაზე ღოცულობდა და-ვით გურამიშვილი.

„მახარობელი ნიავის“ სახით, ევლინებოდა აკაკი წერეთელს სულიწმინდა („სულიკო“).

ვაჟა-ფშაველას „ქებათა ქებაში“ ციური ნიავია სულიწმინდის პერსონიფიკაცია, გალაკტიონ ტაბიძის პოეზიაში – „ფერადი ქარები“ და მისი ვარიაციები, ტერენტი გრანელთან უხილავი ქარები, იდუმალ მხარეების გრიგალი. „მობერვის“ ცნებას ანალოგიურ ჭრილში აცნობიერებდა ანა კალანდაძე. კოლხური ფსალმუნების“ ავტორი არასოდეს იმეორებს წინამორბედთა სახეებს, იგი ამ შემთხვევაშიც რჩება ორიგინალური ხილვების დიდოსტატად.

ახალი აღთქმა შეგვაგონებს: „ნუთუ არ იცით, რომ თქვენი სხეულები ტაძარია თქვენში სულიწმინდისა, რომელიც ღვთისგან გაქვთ და რომ თქვენს თავს არ ეკუთვნით“ (პავლე მოციქული, I კორინთელთა) (7, 19) (8,364).

პოეტს გათავისუფლებული აქვს ის ჭეშმარიტება, რომ ადამიანი სულიწმინდის ტაძარია: „რადგანაც ვართ მოსვლიდან სულიწმინდის ტაძრები, ამიტომაც ჩვენ გემართებს, ჟამთა ორომტრიალში უფლის მადლით გაძლება“ (სულიწმინდის ტაძრები).

ლექსში „სული მწუხრით ნატკენი“ სულიწმინდა ფიგურებს „ცისფერი ნიავის“ სახით: „...ახლა ვზივარ ზღვისპირად, ველი ცისფერ ნიავს და მის ღვთაებრივ მობერვას“ (2, 650).

ღვთის მადლით, ლოცვით და სულიწმინდის ქნარით გაბრძნობილი პოეტის „ეზო“ და „ჭიშკარი“ სიხარულით ყვავილობს: „სიხარულით მოყვავილე ჩემი ეზო და ჭიშკარი, სანამ აივსება ნისლით, მანამ სულიწმინდის ქნარი, ღვთის მადლი და ლოცვა მიხსნის“ (სიხარულით მოყვავილე).

სიხარული და კარი მაცხოვრის, ეზო კი მარიამ ღვთისმშობლის სახელია.

„სიბრძნის ციდან მონაბერი ქარიშხლებით“ სულიწმინდის მადლით სიბრძნის ზღვაში“ ცურავს პოეტი და გრაალის მცველი ფრამეტანის თანამეინახე ხდება: „სიბრძნის ციდან მონაბერი, ქარიშხალი მოგქადა ნამეტანზე ნამეტანი. და გრაალის ზღვად კითხულობ, ვით ცის თაღზე ფრამეტანი“ (სიბრძნის ციდან მონაბერი).

„სიბრძნის ციდან მონაბერი ქარიშხალი“ სულიწმინდის სიმბოლოა, გრაალი ხან სულიწმინდის,

ხან ღვთისმშობლისა და ამ უმაღლეს საწყისებთან თანაზიარობას სიბრძნის ზღვით, სიბრძნის ოკეანით აუვსია პოეტის უკიდევანო სული.

უზენაეს სიბრძნეს იუფლებს პოეტი დედა-ძის, სულიწმინდის მადლით: „სიყვარულით გადახურულ ჩვენს კარავთან, ჩამოდგება სანამ ბინდი და ჩვენს თვალებს სანამ ღამე მონისლავს, მანამ ქნარი გადაგვარჩენს სულიწმინდის, სიბრძნე სოლომონისა“ (სიყვარულით გადახურულ ჩვენს კარავთან).

ცნობილია, რომ „ქებათა-ქების“ „იგავებისა“ და „სიბრძნის“ ავტორი სოლომონი უფლისგან ნაბოძები სიბრძნით გამოირჩეოდა. ამ სიბრძნის კარი დაგმანეს სატანისტური ბოლშევიზმის ნაშეიერებმა.

ათეიზმის ზეობის შემდეგ ისევ დადგა იდუმალების კარების გახსნის, საღვთო სიბრძნესთან ზიარების უამი და უფლის მცნებების ერთგულ, გონიერი ზეცისკენ სულის თვალთ მზირალ პოეტზე გადმოვიდა მაცხოვრის მადლი, რათა სულიწმინდის ქნარი გამხდარიყო და უფლის ბაღი გაეშენებინა მიწაზე: „დრო და უამისგან გადარაზული, იდუმალების ილება კარი, სადაც დღეები მირბის და მორბის. მაცხოვრის მადლით, სულიწმინდის შენა ხარ ქნარი, ცისკენ გეწევა სიმაღლე ორბის“ (დრო და უამისგან გადარაზული).

„ნიავიც“ სულიწმინდის პერსონიფიკაციაა: „შენი სული ნიავემა ვარსკვლავიდან ვარსკვლავზე არ-

წია, ანანავა. მიტომ შენი სიტყვა ცვივა ციდან ციურ მანანად“ (შენი სული ნიაემ). წმიდა ბასილ დიდი სულიწმინდას „მწიგნობარ ფალავანს“ უწოდებდა (9, 146).

დავით წინასწარმეტყველი ამბობდა: „ჩემი ენა კალამია სწრაფად მწერლისა“ (ფს. 44,2).

ვაჟა ეგრისელის ერთ ლექსში ცის ანგელოზების ლურჯი ფრთების ფათქუნი ისმის, რწმენის კოშკის გაღავნის კარი იღება და „მწიგნობარი ფალავანის“ – სულიწმინდის მოვლინება გვამცნობს შემოქმედებითი ცეცხლის აალებას:

„ციდან ანგელოზები ლურჯი ფრთების ფათქუნით ჟამს ცისკრისას მოგივლენ და კარს შემოუღებენ შენი რწმენის გაღავანს და „მწიგნობარ ფალავანს“ (ციდან ანგელოზები).

მიწაზე „მწიგნობარი ფალავანის“ გამოჩენა მხოლოდ და მხოლოდ უფლისგან ხელდასხმულთა ხვედრია, სიბრძნის მომნიჭებელი სულიწმინდის პრეროგატივაა: „ღამით ელვა მთიებთან რიკტაფელას თამაშობს ნათლის დასამალავად. სულიწმინდა თავად შობს ცად მწიგნობარ ფალავანს“ (ღამით ელვა მთიებთან).

სულიწმინდისგან გამორჩეული „მზითმოსილი“ სიტყვის ოსტატის ვალია, ადამის ძის ცოდვა წარხოცოს დედამიწაზე, უზენაესის სიწმინდეს აზიაროს გზასაცდენილნი, გაამთელოს ცას და მიწას შუა ჩა-

ტეხილი ხიდი: „ვითარც ქნარმა სულიწმინდის მოსვლის დღიდან ადამის ძის, დიდი ცოდვა ზურგზე იდე და მზით – მოსილ სიტყვით გადე ცის და მიწის შუა ხიდი“ (ვითარც ქნარმა სულიწმინდის).

პოეტი ეძებდა „სულს და სულიერებას“ (მზეს, ღმერთს), სიბრძნეს თესავდა და სულის შეცნობას უსახავდა მიზნად თავის ღირიკას:

„დღისით მზით და ღამით მთვარით, გადახურულ ცისქვეშეთში, სიბრძნის თესლი მეც ვთესე. გიხმობთ სულის შესაცნობად, როგორც პავლე მოციქული ეფესელთ“ (დღისით მზისით და ღამით მთვარით).

სული ღმერთის სახელია: „ხოლო უფალი სულია და სადაც უფლის სულია, იქ თავისუფლებაა“ (პავლე მოციქული, II კორინთელთა, 4, 17) (8, 388).

ვაჟა ეგრისელი ბიბლიური წინასწარმეტყველებით აფრთხილებდა თემანის ნაშიერთ, აგარის მოდგმას, რომ სიბრძნეს მხოლოდ უფლის მოყვარულნი ეზიარებოდნენ: „სიბრძნის გზა კი ერთია, უფლის ნაამაგარი და მას ვეღარ იპოვის ნაშიერი თემანის და ვერც მოდგმა აგარის“ (სიბრძნის გზა კი ერთია).

„კოლხური ფსალმუნების“ ავტორი ეძებს არა „წუთისოფლის“, არამედ „უთვალთმაქცო უფლის სიბრძნეს“ (უხილავი და ფარული) და მას ევლინება „სხივი ნათელმხილველის“, მიემადლება „სიბრძნე ეზოტერული“ (ალბათ შენ ხარ პირველი).

ეზოტერული ცოდნის პირველ აკვანს ეგვიპტეში კი არა, კოლხეთში ხედავს პოეტი: „ტყუილად მისტირიან ეგვიპტურ მისტიერიას, უღმერთობით სნეულნი. ეს შენ იცი პოეტო: კოლხეთიდან მოედო ახალშობილ სამყაროს ცოდნა ეზოტერული“ (ტყუილად მისტირიან).

პოეტი ფლობს „ცას მოსხლეტილ სიბრძნის ქვას“ (ირყევა სამყარო) მისი შემოქმედება „სავანეა ფილოსოფიური ქვით ნალესი“ (იდუმალებით სავსეა ეგვიპტე).

ამ სიბრძნის მახასიათებელია მხოლოდ ზღვა და ოკეანე, ხოლო მისი გამთავისებელი მარტო „ბუმბერაზისა“ და „გოლიათის“ სახელით შეიძლება მონათლოს: „უხილავი საუნჯე სიბრძნის ზღვიდან ამოაქვს ბუმბერაზს და გოლიათს. პოეზიის ზღვა მოაქვს და წვავს სხვა აგონია“ (უხილავი საუნჯე).

პოეტის სიდიადის საზომია „უკვდავების ხის“ (ღმერთის სახელია) „არშინი“, ხოლო წინაპარ ბუმბერაზებს ქედს უხრის, მაგრამ მათი შიში დაძლეული აქვს: „პონტოს სანაპიროზე უკვდავების ხისაგან გამოჭერი არშინი. ბუმბერაზთა მხედრობა ნახე და გაიოცე, მაგრამ მათმა ყიჟინმა წამით ვერ შეგაშინა, ახლა მსრებზე იზომებ საუკუნეს მეოცეს“ (XX საუკუნე).

ბიბლიურ ბრძენთა დარად, რწმენის მსახურია ვაჟა ეგრისელის სიტყვა, რომელიც საკმევლის ხის

სურნელით გამოირჩევა: „ვით წარსულში ისო ზირაქ, შენი სიტყვა დღესაც ხშირად რწმენას თესს... ვით თესავდნენ და უცნაურ სურნელს აფრქვევს საკმეველის ხესავით“ (ვით წარსულში).

კეთილსურნელება ქრისტეს შემეცნების მახასიათებელია:

„მადლობა ღმერთს, რომელიც ყოველთვის ძღვევას გვანიჭებს ქრისტეში და ჩვენი ხელით ავრცელებს თავისი შემეცნების კეთილსურნელებას ყოველ ადგილას, ვინაიდან ქრისტეს კეთილსურნელება ვართ ღვთისთვის დარჩენილთა შორისაც და დაღუპულთა შორისაც.

ზოგისთვის სიკვდილის სურნელი სასიკეთოდ და ზოგისთვის სიცოცხლის სურნელი სასიცოცხლოდ. ვინაა შესაფერისი ამისათვის?“ (პავლე მოციქული, II კორინთელთა, 3, 14, 15).

უშორესია ათასწლეულებიდან მომდინარე ამ გამორჩეული სიბრძნის წყაროები ვაჟა ეგრისელის პოეზიაში:

„ყანას ათასწლეულების, ვითარც ოქროსკბილა ტაროს, უფლით, მარცვალ-მარცვალ დაფშენი. რომ იდინოს უფლის წყარომ, შემოსილმა ნათლის ჯავშნით“ (ყანას ათასწლეულების).

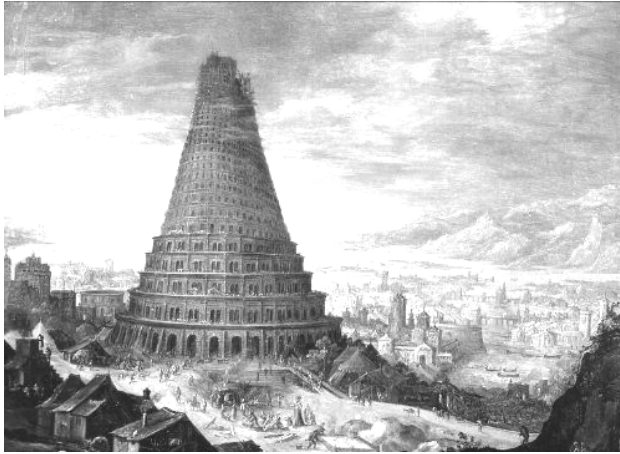
პოეტი „რწმენის შუბით“ ებრძოდა ურწმუნობას, მისი „შუბი“ იყო „მარადისობა“, „ფარი“ მზე (მარადისობა, მზე ღმერთის სახელებია).

პაველე მოციქული განმარტავს: „ჩვენი საბრძოლო იარაღი ხორციელი კი არ არის, არამედ არის ღვთიური ძლიერება სიმაგრეთა დასანგრევად“ (II კორინთელთა, 10, 4).

პროფ. ლუბრა სოფლია

გაგრძელება შემდეგ ტომში

ქუბალე

ბაბილონის გოდოლის

ცად მდგარ რვავე სართულის
კედლებს მკერდზე ეწერათ

სიტყვა კოლხურ-

ქართული:

"ქუბალე!"

1982

* "ქუბალე" (მეგრ.) – შემოგველე. პეროდოტეს (ძვ. წ. IV ს.) ცნობით, გოდოლის სიმაღლე იყო 90 მეტრი. საძირკვლის სიგანე 180 მ. პირველი სართულის სიმაღლე იყო 33 მ, მეორის – 18, მეშვიდის – 15 და ა. შ. გოდოლის მშენებლობაზე დაიხარჯა 85 მილიონი აგური.

ვითარც ადრე,

ქვესკნელი

ბნელში, ისევ ისეა,

მაგრამ, მწამს "ოდისეა",

ჩუმ სიხარულს განიჭებს,

რადგან იცი, სიზმრების

სახილველად ეწვევი

შენ ჰადესის კარიბჭეს!

1984

რომ დაგაგიწონ წარსული
და მასთან ერთად ეგრისი,
დღეს არის ამის მცდელობა!!!
და ვით იტყოდა ტიციან,
მათ დიდებულად იციან:
დღევანდელ საქართველოში,
ძნელია ეგრისელობა!

2014

ეზოთერიკულს მისდევდა ბილიკს...

ღამე უღრანში –

უჭირდა პოვნა.

და მერე გვიან...

სამოთხის კარი,

გაუღეს...

მაგრამ არ ახსოვს ხსოვნას.

2011

იყო სარგონ მეორე¹,
მან ესროლა მზეს შუბი!
და მას მერე მოისმის
ციდან წყევლა-ჩივილი:
ხალდე² და თეშუბის³,
ცეცხლისმფრქვეველ შივინის⁴.

1979

-
- 1 – სარგონ მეორე – ასურეთის მეფე (ძვ. წ. VIII ს.)
2 – ხალდე – უზენაესი ღმერთი ურარტუს ღვთაებათა
პანთეონში (ძვ. წ. IX ს.)
3 – თეშუბი – ამინდის, ჭექა-ქუხილის ღმერთი
4 – შივინი – მზის ღმერთი

მიიმღერის სიყვარულს

ისე,

ვით ავთანდილი,

ქვეყნად ვერ დაეცია.

პოეტია ნამდვილი,

მაგრამ მაინც პოეტზე

ერთი ადლით მეტია.

2014

ბენეფიციუმი

ქართული ცისქვეშ ღამენათევი
პოეზიასა შენთვის –
ელვით გასანთლული ყულფი.

და მაინც...

"კოლხური ფსალმუნები"
და იქმენ ნათელი!"

ბენეფიციუმი* უფლის.

2001

* ბენეფიციუმი (ლათ.) – წყალობა

არამსუტე – ამირანი – პრომეთე

ლეგენდებიდან მოსულნი –

მითებს და ლეგენდებს

ერთვიან,

ვინც უცხადებდა ომს ღმერთებს.

სამია,

მაგრამ ერთია:

არამსუტე –

ამირანი –

პრომეთე.

1969

საღღაც მარადისობის
გზაზე,
კვლავ მიგაცილებს
მზითმოსილი ეოსი¹.
ვერრას გიზამს მაცილი² –
ღეთის საჭურვლით
შემოსილს!

2001

1 – ეოსი (ბერძ.) – განთიადის ღმერთი

2 – მაცილი (ქართ.) – ავი სული, დემონი

მარად მედინი მზის და
სიცოცხლის
ხელებით აკვანდარწეულები
რომ ღვანან ფეხზე,
ქართველის მთებია.
ბრძოლით ჩავლილი ასწლეულები –
ძველ კოლხეთისკენ –
ისევ ისე იხედებიან...

1969

იასპით და აქატით

განვლე ასწლეულები
და იქიდან –
აქამდე,
მოსვედი უფლის ხმობაზე –
და შენ ააგე სასახლე:
იასპითა და
აქატით,
ანთრაკითა და ტოპაზით.

2004

ყველა გზა ალბათ იქ უხვევს
და ჰყვავის მზე და
იელი.

მგოსანო, შენი სახელი,
სამყაროს გადაიელვებს,
მეხივით გადაიქუხებს.

2014

მიმწუხრისას წუხელ მოვარემ,
დარახტული ვარსკვლავების
გადუქროლა ცას ამალით.
და არ დაუტოვა ღამეს
გულში
ბნელის ნატამალი.

1967

ისე, ვით სიცოცხლე,
სიკვდილიც შენ გშია
და გსურს წარსულის
ღანდები აყარო!
რადგანაც სამყარო შენშია,
შენა ხარ სამყარო.

2002

ვითარც ათასწლეულების
წინათ,
ახლაც წარმართების –
მონაბერი ქარიშხალი,
ისევ ისე ქრის ტიალი,
მაგრამ ქრისტეს გაჩენამდე,
მე ვიყავი ქრისტიანი.

1973

არაგვი დელვას დაგვირდა,
მოსილი შავი დრუბლებით,
ნისლებში მთები არ ჩანან
და ჩვენ ჩარგულვას ნაპირთან –
ლუკას,
თედოს და
ბაჩანას,
აჩრდილებს ვესაუბრებით.

1963

ამირსპასალარი

ადამის ძის ნაშიერი,

ამ მიღეთში

არსად არი,

კაცი უფლის მოვლენილი:

სიბრძნის ქვაზე აზრის ღესვის!

შენ ხარ ამირსპასალარი,

სპა – მრავალი ქართულ ღექსის.

2009

მიქამგარიო

სადღაც,

მიუვალ პიტალოზე,

ეს ჩემი მცირე ნანადირევი,

ვითარცა აქ,

ისე

იქაც გარიო,

სად ვარსკვლავების ქინკლა ირევა,

მიქამგარიო*!

2004

* მიქამგარიო – ღმერთი.

ქ ა მ ა ნ დ ა რ ი

ღამეებმა შენ დაგსაჯეს,
თუმც სიყვარულს
ვეღარ გტაცებს,
ვერც ღარი და ვერც ავღარი
და სიტყვაში –
სიტყვას აჯენ,
ვით ოსტატი ქ ა მ ა ნ დ ა რ ი*.

2003

*ქამანდარი – კარგი მსროლელი

ადამის ძის ისტორია,
თუმცა ბრძოლითა და
დავით,
მაინც მართლის ბილიკს მისდევს,
რადგან იცის,
ვით აბრამი,
ქალღეველი იყო ქრისტე.

1979

გაჩენის დღიდან სივრცეებს –
აწუხებთ ვარსკვლავთა იარა.
და მიტომ ცა მიწას
არ ყვარობს.
უკოლხეთოდ, საქართველო კი არა,
უწარსულოა –
სამყაროდ.

1969

ღრუბლების ზვირთები დელავენ
მთვარეში
და მების ძახილზე ფრთხებიან...
ფიქრის ზღვა არ ყოფნით სათარეშოდ
შენს ლექსთა სტრიქონებს,
ალბატროსების ფრთებიანს.

2001

ჩე გოლა

ჩე გოლა¹ –

 მთა გახლავთ მონსალვატის²,
 სადაც "კოლხური ფსალმუნები",
ვით ტიტურელის გრაალის ტაძარი
 (რომელსაც ქოროები ამშვენებენ),
სულ ბივრიტითა და

 ონიქსის, –

ნათალი ქვებითაა ნაშენები.

1999

1 – ჩე გოლა – (მეგრ.) – თეთრი მთა (სამეგრელოში)

2 – მონსალვატი – მთა იერუსალიმში

მწუხრისას ცის ბილიკებით,
ოცნება შორს გამიტყუებს –
(დამაძალებს სხვათა მტრობას!)

ვით აღრე,

ეხლაც თავს ვიტყუებ,
ვინა თქვა ჩემი პოეტობა?!

2004

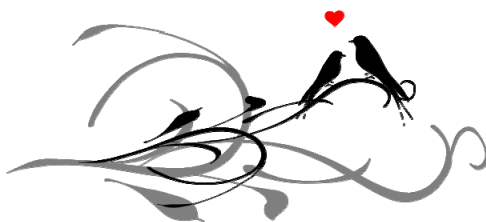
სიცივის კიბეებით ჩამოდის ზამთარი,
და თოვლი მოუშვია
თმა-წვერივით,
თვალეები სინათლით ევსება.
მდინარეები –
პოემებია,
ნაკადულები – ლექსები,
მთების ცრემლებით დაწვერილი.

1962

ვითარც კოლხურ მზის ნაშიერს,
ათასწლეულია –
ბარე ოცი,
სფეროები რომ თავზე მეველებიან.
ჩემი საფლავია –
მთვარის ბორცვი,
ვარსკვლავები –
ანგელოზთა ცრემლებია.

2005

ფაზისის არა,
სადღაც ნილოსის
მიღმა,
ასი ათასწლეულის,
ჩემი სამშობლოს შორეული ბედით
სნეული –
ფიქრი დაეძებს იქ მოსახლე
კოლხთა საცხოვრისს
და გზას უნათებს მადლი
მაცხოვრის.

1977

ჩამავალი მზის ხეივანი სხივები,
მიწას კი არა,
ზეცას ათბობენ,
თუმცა ღრუბლები ჩანან ჭყინტები.
სადღაც შორეთში –
ერთი ვარსკვლავი
მთვარის სარკმელთან კვლავ იჭყინტება.

1964

აბაზებმა და მაჰმადხანებმა,
ზღვისკარად მღვარი ჩემი
მამული,
ბევრჯერ დამიწვეს და ამიოხრეს...
მიწიდან აღგვას დღესაც
ლამობენ.

მე,

საქართველოს –
უბველეს კოლხეთს,
ასი ათასი ფსალმუნი ვუგალობე...

2009

ეს სამყარო მთელი –
ხელისგულზე მიზის.
ვდგავარ უფლის ჩრდილში
და შევყურებ შიშით,
"იქით" გადაფერდილ
პირამიდას პიზის.

1984

მეხი – მეხს მისდევს,
ქუხილს – ქუხილი...
და ცის ველ-მინდვრებს
ოქროდ გადაშლილს,
კვლავ ანიავეს და აპარტახებს.
ზღვა კი ისევ წევს
ღელვის აკვანში,
წვევტს ქარიშხალი ზვირთთა არტახებს.

1962

მიწისგან არა,
ცისგან შთაბერილ
სულს,
რად ამძიმებს ხორცის
სიმძიმე,
სააქაოში სულდგმულთაგან იცის არავინ!
ბნელში რატომ დგას მთვარის
კარავი,
და ან ვარსკვლავი ჩუმად ვარსკვლავს
რად შესციმციმებს?!

1969

სიცოცხლე არა,

სიკვდილია თვითონ უკვდავი,
მიტომ არ ესმით მოკვდავთ
მუდარა.

ფეხდაფეხ დაგვდევს სულთამხუთავი,

მიწა –

კუბოა,

ცა კი – სუდარა.

1971

ბორხესი და მარკესი

დამის ლაბირინთებში

თვალს გჭრის ბრწყინვა

"სარკესი"

და ჭერეტ სულ სხვა სამყაროს –

ათასფერად დაკემსილს.

სადაც სული ტრიალებს –

ბორხესის¹ და მარკესის².

1976

1 – სორხე ლუის ბორხესი – არგენტინელი მწერალი და პოეტი (1899 – 1986)

2 – გაბრიელ გარსია მარკესი – არგენტინელი მწერალი

ყოფნაც და არყოფნაც,
ორივე ერთად შეფსკვენი
და რაც იყო, სულ ითქვა.
უხილავი არ დარჩა
ზესკნელი და ქვესკნელი,
შენს ყოვლისმჭკრებტ გულისყურს,
ყოვლისმხილველ –
სულის თვალს.

2004

მწუხრის კართან ხეები,
ჩუმაღვე გაიღანდენ,
თან წაიღეს ორო*.
ღამე უსმენს დიღამღე,
ვასაკების "კვა-კვას" ღა
ბაყაყების ქოროს.

1960

*ორო (მეგრ.) – ჩრდილო

ოსირისი და იზიდა

დღე და ღამე ნიადაგ

გვტყორცნის მზერას –
ისრიანს,

და ჩვენ ფიქრს რომ იზიდავს –
მთვარე –

ოსირისია¹,
მზე – მშობელი იზიდა².

1966

1 – ოსირისი(ბერძ. ეგვიპტ.) – მცენარეულისა და
ნილოსის ღმერთი

2 – იზიდა(ბერძ. ეგვიპტ.) – ნაყოფიერებისა და
დედობის ქალღმერთი

ქვეყნის ორომტრიალში –
თავი არ დაიბერეს
ბერძნებმა და...
უძღვნიდნენ,
ვითარც ღმერთებს, სიმღერებს...
ქვეყნად პირველ მოსახლე –
ქალღვევლებს, –
იბერებს.

1984

შოთრ წარსულში პელაზგი
ბნელში სანთელს უნთებდა:
ნერეიდას¹,
თემიდას²,
ჰერას³,
ვესტას⁴,
ქარიტებს⁵.
დღეს კი პრეისტორია,
ნეტავ,
პირს რად არიდებს?!

1977

1,2,3,4,5 – (პელაზგ.) – ღმერთები

ქართული სული

სულს საფრენად სამყაროს სივრცე
 ეპატარავა
 და უსაზღვრო საზღვარი ცოტა
 იქით გასწია,
 სადაც მიჭედილია ცა –
 კოლხური ანბანით –
 და მარადის უჟამო დღე მეუფობს
 მზიანი...
 ჩაუქროლა პლანეტებს,
 განედ-მერიდიანებს,
 ზღვებს,
 ბერძუნის კუნძულებს,
 სკნელებს, ანდებს,
 უდაბნოს...
 და სავანედ ირჩია ჩე-გოლა¹ და
 შამბალა².

1973

1 – ჩე გოლა (მეგრ.) – თეთრი მთა

2 – შამბალა – წმინდა სულების სავანე

მზის შვილი ხარ და სამყაროს
გარს,

ნიადაგ მზისებრ უვლი
და გაწვავლებს სიმარტოვე,
რადგან შენ ხარ,

ბრძენი ნოე,

კაცი

მართალი და სრული".

2015

ხილვა: ქსენოფონტე ფაზისთან

აფრაგაშლილს ვხედავ გემებს,

ზღვაში ჩაყრილთ,

ვით ნაფოტებს.

იქვე მდგარი ქსენოფონტე,

ბრძოლით მხურვალ შუბლს

იგრილებს.

და წალეკვით ემუქრება –

მოსინიკებსა¹ და

დრილებს².

1971

1 – ქსენოფონტე – ბერძენი მწერალი და სარდალი

2,3 – მოსინიკები, დრილები – ქართველური ტომები

ზღვის მეუფობამ და
მზის შვილობამ,
მიწიერ მითებს გადაამეტა
და არ წამოგცდეს მღურვა გამჩენის.
რადგანაც უცხო –
შენ ხარ პლანეტა,
დიდი ხნის მერე აღმოსაჩენი.

2009

სკვითები ლაზიკაში

როს პარტიელთ წარსტაცეს
გვარი სასანიდებმა,
მაშინათვე ლაზიკის

სახელსა და დიდებას:

ფაზისსა¹ და პიტუმს²

მზე ჩაუქრეს სკვითებმა³.

1972

1 - ფაზისი - ფოთი

2 - პიტუმი - ბიჭვინთა

4 - სკვითების შემოსევა - 225 - 260

ჩილდირთან და მაკრიალთან

ათასი წლის სიშორიდან –
ჩილდირთან და
მაკრიალთან –
გესმის ჩუმი საუბარი:
მეგრელების და
ლაზების,
"თმასუჭუჭა" ლამაზების –
ს ა ნ ი ს,
ზ ა ნ ი ს და
სუბარის.

1967

ყოფნის ტყეში ვჭვრეტ:

სიკვდილი –

მეტყევე,

ცხოვრების ხეს ჭრის და...

ცვივა ნაფოტი.

ჩვენ კი კვლავ არხეინად,

ათას დარდით გაფოთლილს –

მივუყვებით –

აქ არყოფნის ხეივანს.

2001

ღისტიჰი

I

კაულბახი¹: "მარადიული ურია"

არავინ იცის, სად გარბის,
გზები ვინ აურია?!
კაულბახის მზით ნაწერ –
"მარადიულ ურიას".

II

მაზაჩო²: "სამოთხიდან განდევნა"

განვლო წელმა რამდენმა,
მაინც ბრწყინავს მაზაჩოს
"სამოთხიდან განდევნა".

1972

1 – ვილჰელმ კაულბახი – (1805 – 1874) დიდი გერმანელი მხატვარი

2 – მაზაჩო (ტომაზო დი ჯოვანი დი სიმონე კასაი (გვიდო) – 1401 – 1428 – დიდი იტალიელი (ფლორენცია) ფერმწერი

უბადრუკია,

რა ქნას ცხოვრებამ,

რომ მოეკიდოს,

არა ჩანს ხავსი.

ჩაუინებია თვალში მზეს შტერად,

დაეკარგება სიცოცხლეს ფასი,

სიკვდილი თუ არ

წამოეშველა.

2008

ღხარმა – რადუა

ფაზისისპირ დარდმოსხმული
კვლავ ჩასცქერი
კარმის სარკეს,
დიდო ეგრისელო ვაჟა!
მაგრამ ჯერაც ველარ არკვევ,
რას გიპირებს –
ღხარმა-რადუა*.

2014

*ღხარმა-რადუა (ტიბეტ) მიცვალებულთა მოსამართლე

მნათთა კვეს-აბედს გაჰკრავს
უფალი,
ნათლით აავსებს ღამის დარბაზებს.
ცაზე ჰკიდია მთვარე –
ეშვივით.
სანაპიროზე კვლავ დაბარბაცებს –
ზღვა ქარით მთურალი
და გალემშილი.

1971

სამყარო კოლხ-იბერთა,
უხმობდა იღბლიანს,
რადგანაც ცის ხილვა
იმათ ეკუთვნოდა!
სად იყო "მკვდრის წიგნი",
სად იყო "ბიბლია",
როცა "ეფუთი*" – ეფუთობდა.

1966

*"ეფუთი" – ბიბლიის წინარე, პირველი საღვთო
და სიბრძნის წიგნი

არარაობიდან გადმოსული,
ათასი შურ-ღვარძლით
დახუნძლული,
როს გაიფანტებიან ეგ ნისლეები,
ო,
მაშინ იტყვიან:
სხვა კუნძული,
სხვა ქვეყანა იყო ეგრისელი.

2014

ქეიფი?!

იცოცხლე,

ძვირფასია,

მაგრამ კარგი მოსაველის მიღებას

ოქროს მარცვლის თესვა და

უნდა ხვნა.

თვალეები ცრემლებით რომ გვესებიან...

გაჩერდი!

გაჩერდი, თუ და ხარ!

ჩემი ლექსები,

ლექსებია?!

1999

ისე,

ვითა კოლხ ორფეოსს,

აღარა გაქვს ხმა-ზიარი!

უმაღლოდ ბრძენ-კაც ქირონს,

რომ სიყვარულს

გაზიარა,

უსაზღვროს და

უნაპიროს.

1964

ამაღლება

არც მეორე,

არც მეექვსე,

მეცხრე ცაზე,

ვინც მიიღტვის,

ვინაც უფლის ძახილს მისდევს,

მე ვარ იგი!

რადგან ქრისტე,

ცად ამაღლდა ღოცვითა და

რწმენის კიბით.

1979

*ჰადესის მიხედვით: პირველ ცაზე სუფევს ადამი, მეორეზე – იესო და დაპია – (იოანე ნათლისმცემელი), მესამეზე – იოსები, მეოთხეზე – ედრისი (ენტქი), მესუთეზე – ჰარსუნი, მეექვსეზე – მუს (მოსე)

გზები –

ათასწლეულების,
ომითაა დანისლული...

ცა იწვის მზის აღმურებით...

და... "კოლხური ფსალმუნები"
არის აპოკალიფსური.

1993

თალია და ურანია

მიტიდან და ლეგენდიდან –
აღარ მოჩუხჩუხებს წყარო,
მთებმაც თითი გაილოკეს.

მორჩა!

აწი აღარ გწყალობს,
თალია¹ და ურანია²,
ევტერპე³ და
ქალიოპე⁴.

2000

1,2,3,4 – მუხები

პითაგორას

წყალი უსვამს ქაღდეური

ვერვინ დათვლის ასწლეულებს,

არვინ იცის,

თუ რამდენი ასაკი ძევს,

ყოველივეს შავი ფერი ადევს მურის.

ისე,

როგორც,

ხეკორძულა – არსაკიძეს,

პითაგორას წყალი უსვამს

ქაღდეური.

1979

მინდვრის ღამაში ყვავილივით,
ჩამავალი მზის სხივები
შეიკონე,
თუმცა დღეები ჰგვანან
მიზანთროპებს*.
შენი ფსალმუნები –
მწვერვალია ჰელიკონის,
სადაც ქალღმერთი მუზები
ბინადრობენ.

1996

*მიზანთროპი (ბერძ.) – კაცთმოძულე

ლომების ბრდღვინვა

არწივთა ყეფა

ღღისით –

მზეს ცხელ შუბლს,

ღამით –

მთვარეს უგრილებ კეფას,

რადგანაც ცაში შენა გაქვს ბინა.

სვამ და სვამ ღოქით –

ლომების ბრდღვინვას

და აყოლებ –

არწივთა ყეფას.

2002

ვაზისი

ზღვისკარად,
ჰელიოსის ნაშიერთ,
ხელთ ეპყრათ მზე –
უძვირფასესი
და ედგათ დრო სამაისო.
კოლხისთვის ყოფილა
ვაზისი,
დოდონას და დელფოს სამისნო.

1967

ზევის მიერ –

თეთრ ხბოდ ქცეულს,

ემტერება ჰერა,

ოს.

ჩვენც იჭვები ღამაზ დღეებს

და სიცოცხლეს გვაზარებენ,

მაგრამ მაინც უნდა ვსდიოთ,

ჩვენ, იესო ნაზარეველს.

1969

ადამ კადმოსი

მთიები –

ლოცვაა უსამანო...

და ცის საყდარში დგას,

ვით მორჩილი.

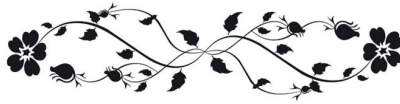
ღვთისმადლმოსილი –

მთვარე,

ადამ კადმოსივით*.

1987

*ადამ კადმოსი – ცის კაცი

ათასწლეულთა იქიდან –

მოდინ...

და გზას ძლივს აგნებენ –

ციურნი და საამურები...

თან ახლავს ვარსკვლავთა ჰანგები –

უტუს ჯარს "კოლხური ფსალმუნების".

2007

ვაზისთან,

ხობოსთან,

ენგურთან

რომ დაჰქრის, მითების ქარია –

აღსავსე მზითა და

იმედით.

კოლხეთი –

სამყაროს ქნარია,

ცისარტყელას ფერადი

სიმებით.

1970

ცა კეკლუცობს ფერადი
მნათებით დაკემსილი.
და აწყდება ზღვას დელვა
უცაბედო,

მძაფრი, ვით
ქარიშხალი ცხრათავა –
ზვირთთა ფაფარაშლილი...
მთვარე მოხანს ღრუბლებში
გაწყვეტაზე მისული
მარიამის ძაფივით.

1974

კოლხეთი – XIV ს. ძვ. წ-ად.

ამურის ისრით და დალატით,
კოლხეთს ცა ძირიანად, ფუძიანად.
ვახშე, თავზე ვით დაფეხვია!!!
ზღვისკარად რომ გდია,
კუნძი არა,
მედვას სამისნოს სამფეხია.

1964

პინდარე და ჰესიოდე

სხვა ბევრთაგან ელინელთა,
ისტორიის ნათელ ხსოვნას,
შერჩა ბრძენი ექვსიოდე:
ჰომეროსი¹,
ევრიპიდე²,
პლატონი³ და
ბაკქილიდე⁴,
პინდარე⁵ და ჰესიოდე⁶.

1969

- 1 – ჰომეროსი – VIII ს. ძვ. წ.
2 – ევრიპიდე – V ს. ძვ. წ.
3 – პლატონი – V ს. ძვ. წ.
4 – ბაკქილიდე – V ს. ძვ. წ.
5 – პინდარე – V – IV სს. ძვ. წ.
6 – ჰესიოდე – VIII – VII სს. ძვ. წ.

ამქვეყნად ყოფნა არა ღირს,
ძველი "ბათინკის" ლანჩად.
უჭერ დღეების აღვირს
დრო-ჟამს,
რაც შენთან დარჩა.
რადგან ყოფნაა ქაფი,
ეძებ მესამე ნ ა პ ი რ ს,
რომელიც არსად არ ჩანს!

2012

განთიადისას ქარიშხლის ხმაში
მოისმის შენი მოთქმა და
კვნესა,
ზღვაო,
შენ მიწის ცოლო და დაო!
აღბათ გუელს გიდრღნის
ეჭვები ზევსის¹,
და ვითა ჰერა²,
ნიადაგ დაობ...

1964

1 – ზევსი (ბერძ.) – უზენაესი ღმერთი

2 – ჰერა (ბერძ.) – მისი ცოლი, და

ვითარც ძე –

პოსეიდონის,

თაყვანს სცემ ისე, ვით

ვენერა მილოსელს –

შავსა და წითელ ზღვას,

მკვდარსა და მლაშე ზღვას,

კამკამა ზღვას –

მარმარილოსი.

1970

ფაზისის და პონტოს პირას,
თლილი ლერწმის საღამურებს,
მერე წელი ერთი არა,
ათჯერ ათას ორასი,
წერდი "ოქროს ასოებით"
შენ,
შენს "კოლხურ ფსალმუნებს
ისე, ვითა ხორაქსი.

1993

დამეულ ზეცას შემოღობავენ
ღრუბლები –
ელვის ორღობეებით,
მაინც დამღამით ვარსკვლავების
ხარობს მაყრები.
და ვხმობთ "სიცოცხლედ"
მწარე დღეების
წახემსებას და დანაყრებას!

2013

მარკუს კვინტილიანუს

ათასწლეულების მერე,

ვით სამართლის მცოდნის

სულში,

ჩემში სიტყვა იალებს:

ციცერონის¹,

ჰორტენსუსის²,

მარკუს კვინტილიანეს³.

1967

1 – მარკუს ტულიუს ციცერონი (ძვ. წ. 106-43)

2 – კვინტიუს ჰორტალუს ჰორტენსიუსი (ძვ. წ. 114-50)

3 – მარკუს ფაბიუს კვინტილიანე (ძვ. წ. 35, ახ. წ. 30) აქვეა

სიკვდილი აქვია, ახლოს არის

სიცოცხლე ათასფერად მოყვავილე,
ვით ველი ვარდის და
შროშანის,
გადაშლილია ახოსავით.
და მაინც ნუ გგონია
შორს არი,
სიკვდილი აქვია,
ახლოს არის.

201

ათასწლეულების იქით

ფაზისის და პონტოს პირას,
ისტორიის მკრთალ სარკეში –
ვხედავ უფლის მოშიშარებს –
კოლხურ ცისქვეშ თვალაპყრობილთ:
ლაზებს,
ჭანებს,
ოდიშარებს.

1963

ეპეი!

ვაჟა ეგრისელო!
ათასწლეულების მერე,
რაც შენ გულით უმღერე,
ლეგენდებში გააცოცხლებს –
მივიწყებულ ქალღვევლებს,
ე. ი. შუმერებს.

1977

ყარიბი და პილიგრიმი,
სანამ რამეს ვიპოვიდი,
დრო დამდგარა უკვე თესვის.
და მსურს ვიყო, ვით პოეტი
მე,
ჩემს თავზე უკეთესი.

1967

ბათუმეზა

უკუნეთიდან ამომავალი

მზის –

შორეული ისმის კაკუნი...

ცამ ვარსკვლავები კვლავ გადამალა...

და ღამის ტოტზე მჯდარი

მამალი,

განთიადს ყივის თავგადაკლული.

1964

ხის მჭრელი

(ვარიანტი)

ხის მჭრელი კვლავ ხეებს ჭრის და,
ცულ-ნაჯახის ისმენ კაკუნს,
შენ კი ისევ დგახარ გიზად*!
შენ სიკვდილი –
რადას გიზამს,
სიცოცხლეზე თავგადაკლულს.

1980

*გიზა – უძველესი ქალაქი ეგვიპტეში, რომლის მახლობლად შემონახულია ფარაონების – ხეოფსის (ხუფუ), ხეფრენის (ხაფრა) და მიკერენის (მენკაურა) – პირამიდები (ძვ. წ. III ათასწლეული)

სანამ

ამ ცისქვეშეთში სანამ გვინთია
მთვარე – იმედად,
და მზე – ალაამად,
ჩვენი გაჩენის წუთი აკურთხე,
სანამ უბიწოს
და საღ-საღამათს,
ხორცს – მიწა,
სულს – ცა დაისაკუთრებს.

2009

ხობისწყალი

მაინც უნდა შეალო –

უკვდავების კარები,

ხობისწყალო, ლამაზო!

თუმც ვერ ავლებ მთებს ტიხარს!

და ვერ დაედარები –

ნილოსს¹ და ამაზონს²,

მაგრამ ჩემთვის მეტი ხარ!

1963

1 – ნილოსი – მსოფლიოში ყველაზე გრძელი მდინარე –
6800 კმ.

2 – ამაზონი – 6665 კმ.

ორფეოსის ხმა

ავისმდომს და მოშურნეს,

აცოცხლა და აურუოლა,

რადგან,

შენს "ფსალმუნებში" –

ქალდეადან მოსული

ორფეოსის ხმა უონავს.

1969

გზები

სიცოცხლის მთიდან მოდიან გზები,
ტანზე აცვიათ სისხარული,
დარდი და გლოვა.
და ხელს არ უშლით წვიმა და თოვა.
ზოგი მცირეა
და ზოგი დიდი.
და გზა ყოველი რომში არა,
სიკვდილთან მიდის!!!

2001

მიხაკი

"ტიციანს უევარდაო წითელი მიხაკი"
შოთა ნიშნიანიძე

მზის და ყოფნის მეხოტბე
იდგა მიუსაფრობის და
არყოფნის კარებთან,
რაც მის ლექსებს ატყვია.
ის წინდაწინ მეწამულ
მიხაკს დაატარებდა,
ვით მომავალ ნატყვიარს.

1969

ღუნაის ნაპირთან

"ენუტ ჰაფსუნის" სეხნია,
მოსკოვში, ვით დამპირდა,
დღეს ღუნაის ნაპირთან
ვდგავართ... და მწვავს აღმური,
რადგან "კოლხურ ფსალმუნებს",
ოვიდიუს* ნაზონის
სტრიქონებს რომ აზომებს.

1981

*ოვიდიუს პუბლიუს ნაზონი – დიდი რომაელი პოეტი (ძვ. წ. 43, ახ. წ. 17), რომელიც გადასახლებული იყო ღუნაის მხარეში

ცივ და უსახო დედამიწაზე,
 ცრემლით და სიცხით თვალი
 გვეფსება,
ყოფნა ვერ უძლებს სულის
დიდ გვაღვას!
და არვინ უწყის, დღეთა მწყემსები –
 საწყალ ცხერის ფარას
 საით მიგვლაღვას...

2006

მზის ჩასვლა

(ვარიანტი)

გარინდდა სივრცე...

მერე ცას ელვამ

ტანს დაუარა, ვით

ურუანტელმა.

მოულოდნელად უცებ იჭექა –

და სამეგრელოს მთებში –

დარჩელთან,

მზე უფსკრულებში გადაიჩეხა

და დღემ ვერ შეძლო მზის გადარჩენა.

1957

ბალაკტიონი და ქუთაისი

ჭყვიში...

რიონი და "მეფის ჭალა",

ზედ მობიბინე ფიქრთა ბალახით.

ოქრორეული წვიმა მაისის...

"რა კარგი იყო ქუჩა

ბალახუნის"...

ბალაკტიონი და ქუთაისი.

1983

პონტო

ხმები ესმოდა ხეთის,
დიოხის,
ჭვრეტდა მწვერვალებს
ცამდე აწვდილებს
და... პონტო როცა ამოიოხრებს
აღბათ,
ღრმად მოხუცს –
კვლავ ასხენდება,
ძველი კოლხეთი და სიყმაწვილე.

1963

მაიას, აცტეკებს და ინკებს

პონტოსპირ ვდგავარ და ხელები –
მიდევს წარსულის –
ქალღეურ აღვირზე
და ვხედავ, სამყარო ცოდნით რომ აიკლეს...
ახლა კი სძინავთ და...

ვადვიძებ:

მაიას,

აცტეკებს და ინკებს.

1982

მადლსა სწირავს არსთგამრიგეს,
ორაკულებს¹ და
მენცარებს²,
რომ არ აჰყვა უმეცარებს
(რაც ღეთისაგან არ იკურთხა)
რადგან შენ არ აშენებდი,
კოლხო,
ბაბილონის გოდოლს,
და ბაბილონის ზიკურათს³.

1979

1,2. – ორაკული (დათ) – წინასწარმეტყველი, იგივე – მენცარი (მეგრ)

3 – ზიკურათი (აქად) – საფეხურებად აგებული საკულტო კოშკი

ვითარც მესიას მახვილი,
რადგანაც ელვად მოხვედი,
მიტომ უამმა ვერ დანისლა:
შენი ზღაპრული –
კოლხეთის
წარსული –
მომავალისა.

1979

**აქილევსის ფარი და
ორფეოსის კითარა**

არგომ ჩამოუქროლა

მძვინვარ ათასწლეულებს,

სცილას და

ქარიბდას,

ზღვებმა ვერ დაიტანა...

ლეგენდებზე ეკიდა –

აქილევსის ფარი და...

ორფეოსის კითარა.

1982

კოლხეთის (ვაზისის) აკადემია

ვინ იყო ის ბრძენკაცი,

უკანმოუხედავად –

მტერი რომ გააქცია,

მერე გაანადგურა...

და კოლხეთი აქცია

დიდ "მუზათა სადგურად".

1986

მელოსით და დელოსით

ეგეოსის ზღვისკარად –

ცრემლი თვალებს მიოსებს,

რადგან კოლხურ ხმას ვისმენ –

მოსულს ღესბოს¹– ქიოსით²,

მელოსით³ და

დელოსით⁴,

და კრეტადან⁵ უბერავს ქარი

საიქიოსი.

1984

1,2,3,4,5 – კუნძულები ეგეოსის ზღვაში

არის ყოფნა და
არის არყოფნა,
განა სიკვდილი ყველას
მოუდის,
მაგრამ მე ვიცი სიკვდილის ყადრი,
აი,
ამიტომ, ვითა გოუღლი,
მე უნდა "მოვკვდე
სიკვდილზე ადრე".

2009

ვარდისფრად მოჩანს ცა – შორეული,
შენ კი მიჰყვები,
ვითარცა რაბი,
გზა ბნელია და უნდა ინათოს!
გასასვლელი გაქვს
"შავი გვირაბი",
რომ "გაღმა" სოფლად
დაიბინადრო.

2014

როცა საუკუნეთა გრიგალს
გააქვს გრიადი,
მეცხრე ცის კაბადონზე –
მაშინ რწმენის დარია
და ვჭვრეტ "ნემსს" და
იესოს,
"ძაფს" და დედა მარიამს.

2002

არ ჩანს დარიოს,

არც ატილა,

და არც ჰუნები...

ვით აქლემების ქარავანი

მიიზღაზვნიან –

პირამიდების –

კუზიანი

ეგვიპტე და... საუკუნენი.

1981

მართველ ჩიტი კოლიბრის

იმქვეყნიურ ყოფნაზე –

უამურ ფიქრებს უნდები...

როცა დაჰკრავს მიზრაფი,

წახვალ დაუბრკოლებრივ,

მაგრამ ამა სამყაროს

ისევ დაუბრუნდები,

ჩიტის მართველ –

კოლიბრის.

2012

ქალაქ მანუ-პიქუსთან ახლოს

მაიასა და ინკების –

შორეულმა წინაპრებმა,

ქალაქ მანუ-პიქთან* ახლოს,

მეინვარს არა,

მაღალ ანდებს,

ლექსთა მუმიფიცირება ანდე,

რა გამოვა,

ათასი წლის

მერე ვნახოთ!

2014

*მანუ-პიქუ – "ცაში გამოკიდებული" ქალაქი

წყაროსთან

თებრონე კი არსად ჩანდა,
წყაროსთან კი დამსხვრეული,
თებროს სველი ეგლო კოკა,
ეს რომ ნახა,
ცამ გამშრალი
ტუჩი –
ელვით გაილოკა.

1961

პავლე ინგოროყვა

საქართველოს წარსულიდან

თქმულებებს და

მიტებს მოყვა –

ლეგენდა და სინამდვილე:

ზე – "გიორგი მერჩულე" და

დიდი პავლე ინგოროყვა.

1989

*"ახალსა ამას ერსა საღმრთოსა".
გიორგი მთაწმინდელი*

საქართველოს ცისქვეშეთში –
სიცოცხლის და
სიხარულის
ცრემლი მალე გაწვიმდება.

ეს,

ვითარც თქვა ათასი წლის
წინ,

გიორგი მთაწმინდელმა.

1991

პრერია

ცით და ოქროს ვარსკვლავებით

სავსე არის მთვარის

ვარცლი,

სივრცეც ოქროს ფერია.

სიყვარული თმებს უვარცხნის,

შენი ღექსის პრერიას*.

1966

*პრერია – ვრცელი, ბალახოვანი ველი

**შენ გახსოვს ყრმობა
კაცობრიობის**

ო ბ ლ ი,

უფლის მოსახილველად –
ცისკენ მიიწევს ლერწი ვენახის
და ღმერთს მადლს სწირავს,

ვით იობი...

შენ გახსოვს ყრმობა კაცობრიობის,
მაგრამ სიბერე –

აღარ გენახოს!

2014

ჩიმუსა და ჩავინის

ბევრი ათასწლეული

დავიწყების ბილიკით

ჩუმად ისევ ჩაივლის.

მაგრამ მითად დარჩება

კულტურა –

მტკვარ-არაქსის¹,

ჩიმუსა და ჩავინის².

1966

1 – მტკვარ-არაქსის კულტურა – ძვ. წ. IV ათასწლეული

2 – ჩიმუსა და ჩავინის ცივილიზაცია (ანდები) ძვ. წ. IX ს.

ადამის ტომთა შთამომავალი

უშიში იყო,

ვითა უხორცო,

არ ეშინოდა ტყვიის და

ჯვარცმის.

და ის ცხოვრობდა –

როგორც მრავალი

სხვა...

და ღმერთივით ის იყო კაცი,

"ადამის ტომთა" –

შთამომავალი.

2013

მწამს,

მოგიტევებს არსთაგამრიგე,

"ალილუია" თუკი შეგშლია,

რადგან ამქვეყნად –

დღიდან გაჩენის,

უფალში შენი სული ბინადრობს,

ხოლო უფალი –

თვითონ შენშია.

2010

ვარსკვლავების გზებით მავალს,
შავ ღრუბლებთან
გიწევს შეხლა!
ველარ ირჩენ შენს იარებს.
სანამ სამოთხეში შეხვალ,
ჯოჯოხეთში შეიარე.

2013

ჩვენში

ყოფნის და არყოფნის –
დღენიადაგ არის ომი.

და სიმღერა ისმის გედის...

მაინც ცისკენ ილტვის
გონი,

"მაღალი და მაღლად მხედი".

2014

შესხენ კარები პრეისტორიის,
და რომ დაუფროთხე ძილი
წინაპრებს,
ათასწლეულთა მერე რა გრჯიდა?!
რად გააცოცხლე შუმერები,
კარდუ,
ხეთები?!
"კოლხურ ფსალმუნთა"
ღია ფანჯრიდან,
მთელი სამყარო რომ იხედება.

2014

ეპა,

ჩემო სამშობლოვ!

სიყვარული უღევი –

მიკიდია აბედავ...

სანამ შენ მეგულები,

სიკვიდის როგორ გაგებდავ.

2015

ეჰა,

მემატიანევ!

მივიწყებულ კოლხეთზე
და მის ოქროს წარსულზე.

აუ! ქვეყნად რამდენი,

კვლავ გაქვს მოსაგონარი!

ელოდება შენს ძახილს,

სილუეტიც იელვებს:

იოანე ცეცეს და იოანე ზონარას,

პროკოფ კესარიელის.

2001

სატანას და იქედნეს

მოულოდნელ ღვთის რისხვას

თავს ატეხდი ქუხილად!

თაყვანს სცემდი იღუმალ –

უსმენელს და

უხილავს.

1987

სახალისო ბიბლია

მარტოდ ვარ და იმიტომ,
თუ მიწოდებ იღბლიანს,
რადგან თავდაპირველად
ღმერთი, მადლით აღვსილი
მარტოდმარტო ცხოვრობდა:
"სახალისო ბიბლია" –
გვამცნობს ლეო ტაქსილის.

1969

ეგრისის მთის ეს მწვერვალი

ათასეულ წლის იქიდან,
ვით აღდგომის
დიდ კუნძულზე,
ქვადქცეული ვირა კონა*
ისე,
შორით ეგრისის მთის –
ეს მწვერვალი –
დიდი ვაჟა ეგრისელის
ბეგლად მოჩანს.

1972

*ვირა კონა (მეგრ) – მეფე კაცი, აღდგომის კუნძულზე,
ინდიელთა თეთრი ბეგლადი (მეოთხე ათასწლეული)

შორიდან მოსული

მითიც და ლეგენდაც,

თქმულიც და

ართქმულიც,

სწამთ, რომ არის კოლხური,

ესე იგი – ქართული.

1962

ჰორი რა და ჰარი რა

ათასწლეულების წინათ,

ჩემი კოლხი წინაპარი,

მზეს,

ვით ცეცხლის დაირას,

უგალობდა დღე-ნიადაგ –

"ჰორი რა" და

"ჰარი რა"*

1979

*'სიხარული მოგვეცი, მზეო!'

დაბრუნება

(ვარიანტი)

სულ ბნელში იყავ...

და ნათელი მალე იალეხს!

რაც რომ დრო გადის –

შინაურდები!

სამოცი წელი გარე-გარე

იხეტიალე,

კიდევ ცოტაც და...

სამუდამოდ შინ დაბრუნდები.

2001

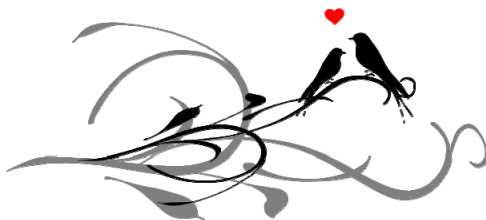

კარიდან-კარად ახლა,
დაღის სიკვდილის შიში.
წყურვილს უშრება ხახა,
კუჭი უხმება შიმშილს".

ვაჟა ჯგერისელი

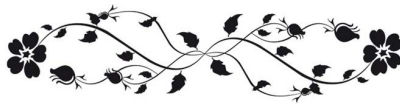
რადგან ცეცხლი მოჰპარა,
მიტომ აწყურ-აშიებს
ღმერთი,
იაპეტის ძის –
ა მ ი რ ა ნ ი ს ნაშიერთ.

1969

არ გელევა დღე სადაგი,
 ცრემლი გახრჩობს
 მეზურის მტევნის!
რადგან სეტყვას,
 ჭექა-ქუხილს –
 ცა ქადაგებს,
ვით ილია თეზმიტელი.

1987

შენ

დღეებმა სიკვდილთან,

ვერ იქნა,

ვერ გაგყარა!

რადგან, ვითა მაცხოვარს,

გეძახოდა ბეთლემი.

და... "ფსალმუნთა არმია",

ვითა ღმერთმა სამყარო,

არაფრისგან შექმენი.

2002

სამება

სანთლებს უნთებს ბასილ დიდი,
უფლის რწმენის რიგი
რიგობს.

ცა

ღვთის მადლის ცრემლში ახელს –
ლოცვით დაღლილ –
ორ დიდ გრიგოლს –
ნოსელსა და ნაზიანზელს

2004

იჰმენ ნათელი!

შენი წიგნი – არფაა,
სტრიქონები –
სიმები,
ნაფერი მზის არილით,
ცის ჩარჩოში ჩასმული,
ეოლოსის ქნარივით.

1964

ამ სამყაროს ქმნიდა ქრისტე

რაც ქვეყანა ღამაზია,

საუკუნე ერთუროს მისდევს,

ათი არა,

ასჯერ ასი...

ამ ქვეყანას ქმნიდა ქრისტე,

როგორც მამის თანაარსი.

1964

მოსვლის დღიდან გამჩენმა

მზე და მთვარე

ხელთ-მოგცა –

ბურჭულად¹ და არგუნად²

და გაშორა გზა – მონის.

უკვდავება გარგუნა,

ვითა ადამ კადმონის³.

2001

1 – ბურჭული (მეგრ.) – ცული

2 – არგუნი (მეგრ.) – ნაჯახი

3 – ადამ კადმონი – ანდროგენული პირველი (ზეციური)
კაცი ღვთის ხატად შექმნილი (და არა ვვას ქმარი)

საიდანღაც ხმა ისმის –

"არაქვეყნიურ დარღით გადამწვარი
პოეტის,

"სულის რეკოლუცია" –

აღარა მწამს იოტი,
რემბოსი და ლაფარგის,
ვერლენის და ბოდლერის,
გოტიეს და
გიოტეს".

1979

შენი პოეზიაა –

კართაგენი¹,

მტრის რისხვას ახლოს რომ

არ იკარებს,

რადგან მზის ემბაზში განიბანე,

თუმც ბედი გამოგყვა

ჰამილკარის²

და რაინდობა ჰანიბალის³.

2008

1 – კართაგენი – ძველი ქალაქი – სახელმწიფო ხმელთა-
შუა ზღვისპირეთში ჩრდილო აფრიკის ტერიტორიაზე (ძვ.
წ. IX ს.)

2 – ჰამილკარი – კართაგენის მხედართმთავარი

3 – ჰანიბალი – ჰამილკარის ვაჟი, კართაგენის
მხედართმთავარი და სახელმწიფო მოღვაწე (247-183)

ენქიდუ და გილგამეში

წარსულიდან შორეთის –

ისევ მესმის ვედრება,

მზიან,

მაგრამ ბნელ დამეში,

თვისტომს ისევ მეძახიან –

ლურჯ ჭალიდან

კედრების,

მუხლმოყრილი ენქიდუ და

გილგამეში.

1999

მოღალატე და ორგული,
რისხვას და
შურისძიებას,
ვერავინ გადაარჩინოს:
– გელიყარის კლდით ისროლოს,
ვითარცა ყორანაშვილი,
ბარათაშვილმა საჩინომ.

1974

ორი ბიორბი

ქართველის მოშურნებმა,
თუმცა ბევრჯერ დასწყევლეს,
მაინც ადგას ნათელი –
მწერალ ორ დიდ გიორგის –
მოდრეკილს და
მაწყვერელს.

1969

პარაბაღინი

სიცოცხლეში სიკვდილს რომ
თვალები გაუსწორო,
აღარ არის ადვილი!
მიწა მკვდრებს ვერ აუდის,
ვეღარ შევლის "უსწორო"¹,
"მოკლე კარაბაღინი"²
და ვერც ბატონიშვილის
"იადიგარ დაუდი"³.

1969

1 – "უსწორო კარაბაღინი" – ავტორი ქანანელი (XI ს.)

2 – "მოკლე კარაბაღინი" – ავტორი პ. კლაპიტონაშვილი (XIX ს.)

3 – კარაბაღინი – ძველ საქართველოში სამკურნალო წიგნთა საერთო სახელწოდება

მეხით გადახნულ ღამის მინდორზე,
ღურჯად შრიალებს
სიჩუმის ახო,
მთვარე არ უზის ვარსკვლავთა კერას.
შენ კი, პოეტო! –
მიწაზე სახლობ,
მაგრამ ზეცისკენ გაგირბის მზერა...

2001

პოეზიის ზღვა ბობოქრობს,
ღრიანცველი არის ზვირთთა,
დღეს
ღამისგან არ არჩევენ.

შენ ხარ ერთი...

დანარჩენი,

არა ღირს შენს –

"ხამლთა ტვირთად". (მათე 3,4).

1979

აღარ ყვირიან დილას მთიები,
ელვით შემოწნულ
ღამის ბოსელში,
ყრია ღრუბლების შავი ნაკელი.
და შორით,
სადღაც,
ისე ჩანს მთვარე,
თითქოს ცის შარვალს
მუხლისთავზე
მზემ დააკერა.

1962

იგი ჯუჯაა თავზარდამცემი,
სამყარო შიშით თავზე
აღნება,
ბნელია, მაგრამ მაინც ეღვარებს.
რა ევერესტი,
ან რის ანდები,
სიკვდილია ყველაფრის მწვერვალი.

2003

ეს იყო მაშინ,
 უამს ხაზარების,
შურს და სიძულვილს რეკდნენ ზარები,
ჰყვება ასული აბიათარის:
 მიკვირს,
 ვით წინათ, ახლაც,
ვითა სომეხს თათარი,
"ქართველს"
 მეგრელი რად ეზარება?!

1991

ბუნება

ყურს უგდებს მსოფლიო
და მთელი სამყარო
ბუნებას –
სუფლიორს*.

1961

*სუფლიორი (ფრანგ.) – მოკარნახე

როდესაც კუბოს მიწას აყრიან,
მერე საფლავი როს იბნეკება
(თვალში ჩავცქერი სიკვდილს
ავყიას).

წამს, ჩემი თავი წარმომიდგება
და მე წინდაწინ მტკივა
ნეკნები...

2004

თმოგვის ციხე

წარსულიდან გადმოგვეურებს

შუბლშეკრული ციხე-თმოგვის!

დიდ თმოგველის* სჯერა ფიცის.

უფლის გზაა –

შეუცნობი,

ხოლო კაცის – ყველამ იცის.

2001

*სარგის თმოგველი – მწერალი, მეცნიერი, ფილოსოფოსი, რიტორი (XII – XIII სს.)

იმღვრევა სივრცე...
და სოფლის ბოლოს
გაურბის მთვარე,
გამთენიისას ამოვარდნილ –
გაანხსლებულ ყივილის
ქარებს.

1960

ზღვაა შენი ედემ-ბაღი

ქარიშხალთან ბრძოლით დაღლილ
ზღვას,
კუნძული კოპად აზის.
და ზვირთი გლეჯს ქარის აღვირს,
ვით ათასი წლის წინ ღაზის –
ზღვაა შენი
ედემ-ბაღი.

1977

**ბილგამეში, ჰერეკლე
და ჰერკულესი**

ათასწლეულების მერეც,
ლეგენდიდან ისევ მესმის:
ვითა ბადრი,
უსუპი და ამირანი,
ქალდეველთა დმერთს ფიცულობს:
გილგამეში,
ჰერეკლე და
ჰერკულესი.

1970

დედამიწის პირველ მხილველთ,
უფლის მადლით მოსილებს,
"ბეველ წიგნებში*" ქალდეველებს
სძინავთ...

სჯერა ნოსტრადამუსს,
იოანე ზოსიმეს.

1971

* ბეველი წიგნები – იგულისხმება: "ეფუთი" "გრაალი",
"ოქროს საწმისი".

ქართველებო

კაცობრიობას მიუძღვიან

წინ ღამპრებით –

(კარგებია თუ "ოსრებია"!!!),

ქართველებო! –

თქვენი წინაპრები –

შუქველესი კოლხებია!

1963

ბაბილონის გოდოლი

უპირველეს ყოვლისა,
ბაბილონის ზიკურთა
ან მარესგან იკურთხა!
კოლხური მზე იქიდან –
ამობრწყინდა,
აღმოხდა!
მერე?
მერე ჩაქრა და...
არვინ უწყის რა მოხდა!!!

1971

სადღაც დასალიერში

გაიელვა ვარსკვლავმა
და ცას ჭირი მოჭამა.

მერე მამლის ყივილმა

მთვარე –
დაახოჭავა.

1979

თავს უშველე, გიორგი!

*გიორგი სააკაძე ბააკა ხერხეულიძემ
ქართველ შეთქმულთა სიკვდილს
ვაღაარჩინა.*

ჟამთა ბზარს

ვერ ამრთელებს –
ფლოქვების ხმა იორღის!

ხუთი საუკუნეა,

ბააკა ხერხეულიძის
ხმა რომ ესმით ქართველებს:

"თავს უშველე, გიორგი!"

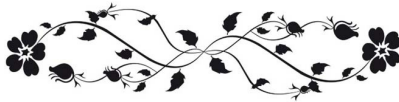
1979

ოსეზ ქალღეველები

მათ დახურეს წარსულ დღეთა დარაბები
და რომ მოდგნენ პონტოს
ნაპირს –
ჩაძირული ატლანტიდის ტალღებია:
– ასურები,
ბერძნები და არაბები,
ისე, ვითა ურიები,
ძველ კოლხებთან –
ბაღღებია!

1973

ტაია

მტერი ისევ აოხრებს –
დიაოხებს,

ტაოხებს,

"ეა"-სა¹ "აია"-ს²...

მაგრამ ბუხსაც ვერ უფრენს
დიდ ხელმწიფე ტაიას³.

1964

1,2 – "ეა", "აია" – პრეისტორიული კოლხეთის ქალაქი-
სახელმწიფოები

3 – ტაია – კოლხეთის მითიური მეფე, ქუთაისის ("კუ-ტაიას"
დამაარსებელი (მეორე ათასწლეული)

ელი ცათა სასუფეველს

სიყვარულის ყვავილს თესავ,
ეკალს მაინც ვერ
იცილებ!
დაფნას გზებზე სხვას უფენენ...
უფალს თვალში –
შესციცინებ,
ელი ცათა სასუფეველს.

2009

სპერის ზღვა

ღელავს და ბობოქრობს

სპერის ზღვა:

– ვითარც კოლხებს და

სასპერებს,

ქართული სულისდგმა თანდევნ –

ამოსულთ ატლანტის ფსკერიდან

და წარღვნას გადარჩენილ

ქ ა ლ დ ე ვ ე ლ თ!

1992

ასე არის –

კაცი მალე

მტრის ქებასაც ეწევა,

ისე, როგორც სააკაძეს,

ხოტბას ასხამს –

დელა-ვალე,

და იბრაჰიმ ფეჩევი.

1972

მამულო

მამულო!

შენზე სათაყვანებლად
მუხლმოდრეკილი იქ აველი,
სადაც სიყვარულით მოცულები,
ხელაპყრობილი –
ლოცულობენ
რაფაელი¹,
გაბრიელი² და
მიქაელი³.

1971

^{1,2,3} – მთავარანგელოზები

ქვეყნად ქრისტეს მოსვლამდე,
ათი ათასწლეულის
ადრე,
ღვთისგან იკურთხა:
ჰ ე ლ ი ო ს ი ს შვილობა,
შენი მთვარის ზიკურთა.

1976

ვითარცა დავით ფსალმუნთმეტყველი,

შენც

შენს ბიბლიურ

"კოლხურ ფსალმუნებს"

მარადისობის გვირგვინზე ართავ.

და გსურს შენი ლოცვად

ესმოდეს –

ცასა და მიწას,

ყრუსა და მართალს.

1989

ჰომასა და ჰამოს

ჟამმა წუთისოფელთან

გადავა და

გაომა...

და გასმევედა ნიადაგ –

უკვდავების სასმელებს:

"ჰომა"-სა და

"ჰამოა"-ს.

2001

მოულოდნელად,

სადღაც აღსავლით,

ქუხილის ხმაზე გაიბზარა

მოვარის ფინჯანი.

ღრუბლის ულაცი მთებში წვიმის

კვიცებს მოდენის.

ელვა და მეხი ერთ-მეორეს

მკლავს უსინჯავენ,

და უბედური ცრემლის ღვრაა

მოსალოდნელი.

1964

რადგან წუთისოფელი –

ცბიერი და

უნდოა!

დღენიადაგ ეცადე –

სიტყვის თქმა რომ მოასწრო.

სულ მოკლედ...

და ბუნდოვნად!

2007

არმაზსა და ბაგინეთს

მერვე საუკუნის მცხეთას,

მერვე

არმაზსა და ბაგინეთს,

ფიქრის თვალი რომ მოვკარი,

მაშინ არაბ მურვან ყრუს* კი

სულ ცოცხალ-მკვდარი

ვაგინე!

1961

*736-738 წლებში არაბთა სარდალმა მურვან ყრუმ მცხეთა დაარბია და მიწასთან გაასწორა ბაგინეთი და არმაზი. მემკვიდრე

ხილვა: ქრისტე ბეთანიაში

ვით ცბიერი მღვდელმთავარი,
ცისქვეშ უფლის სასწაულებს,
ჟამი ისევ მიმაღავს,
მაგრამ მაინც ვხედავ ქრისტეს,
მკვდარ ლაზარეს აღდგინებად
ბეთანიას მიმავალს.

1961

ობოლა, კედელა, მედევა

უხმობს გელათს

ხატი* ოქრომოჭედილი,

ათასი წლის შემდეგაც

და მზეც შავად მობოლავს...

მხსნელს დაეძებს –

საწყალ თვალით "მედევა",

"კედელაც" და

"ობოლაც".

1966

*ხატი – იგულისხმება ხახულის ძვირფასი ხატი, რომელიც თამარ მეფემ გელათს შესწირა. ხატის ღამაზე თვლებს საკუთარი სახელები ერქვათ: "ობოლა", "მედევა", "კედელა"

ერიდუ და შრი

ხე – სიცოცხლის შრიალებდა...
ყოფნა იყო საამური
და ჰყვოდა კილით-კიდე,
ქაღდეველთა ქალაქები:
ნიბურ – ერიდუ და
ური.

1972

1992 – 2008

(რუსეთ-საქართველოს ომი)

აფხაზეთს და სამაჩაბლოს

ტორებს ადებს...

და ისევე,

ზღვა და მთაში დანავარდობს!!!

მწამს,

საფლავში ვერ ისვენებს,

ის,

ვინც კრავი მგელს რომ

ანდო.

2008

არწივების ფრთებით დამფრთხალ
ჯიხვებს –
კლდეზე გადაფრენილთ,
მთათა სიყვარული მსჭვალავთ,
და ასევე შავ-თეთრ არაგვს,
ჩარგლულას და
ღულის ჭვალას.

1971

ისევ ბნელა!!!

არ ნათელობს –

დრო – ცბიერი,

გველაძუა.

და მე მიკვირს – ვით მამა

შვილს,

ბევლ კოლხეთი,

საქართველოს,

ასე რადამ შეაძულა?!

1991

ე ბ რ ო ს ი

მ კ ვ დ ა რ ი ს ა უ კ უ ნ ე ნ ი

"კოლხური ფსალმუნებით"

რადგან თვალებს ახელენ:

მიტომ კოლხეთს, ვით ადრე,

ამშვენებდეს ეგროსის –

დიდ ეთნარქის სახელი.

1996

ყოველივე ამაოა

ცა ათასწრად ყვავილობს,

ჰოი,

რა სადამოა!

მაინც მესმის შორიდან –

დიდი დავით მეფის ძის

ხმა,

დიდ – ეკლესიასტის –

"ამაოება ამაოებათა,

ყოველივე ამაოა".

1971

ქართული მაჰატა

მთვარის აკვარელით და

ცეცხლოვანი მზის ფუნჯით
კოლხურმა ცამ დაგხატა.

პონტომ ონწე¹ გირწია,

როგორც ქართულ –

მაჰატმას².

1999

1 – ონწე (მეგრ.) – აკვანი

2 – მაჰატმა (სანსკრ.) – ინდურ მითოლოგიაში: "მსოფლიო
სული", "ღვთაებრივი ადამიანი".

ნატვრა

კავკასიონის ქედები,
სადაც ცის კარებს კეტავენ
და სადაც მუიბედება –
მთათა მაღალი კეტამი,
რომელზეც შავი ლოდი დევს,
იქ იყოს სამარადისოდ –
ჩემი საფლავი ნეტავი!

2014

მტერი,

რამდენი ათასი

წელი გვებრძოდა ბოროტი,

რომ ჩვენი ტანჯვა ენახა,

მაგრამ,

ვით კახეთს ვენახი,

ვერ ამოგვიძირკვეს ბოლომდე.

1989

ბაღში ჰეპსერიდების

წარსულ ათასწლეულებს –

კოლხეთს ზვირთად მიაშლი...

ვით ჰერაკლე, მიდიხარ –

პირინეის კუნძულზე –

მშობელ იბერიაში

(დრო-ჟამს არ ერიდები!)

"მოსაკრეფად ვაშლების"

ბაღში ჰეპსერიდების.

1973

ბიხმოვს კრეჭა

მკედარი ათასწლეულების

ღია კარებს ვედარ კეტავ!

მზეში მიხვალ,

მზით მოსილი.

დამარხული გიხმობს კრეტა

და კულტურა –

მინოსური.

1981

ცის მოყვავილე წაღკოტში,
სანამ ვარსკვლავი –
ვარსკვლავობს,
მზე – მზეობს, მთვარე – მთვარეობს...
შენც აკაკივით ღმერთსა სთხოვ:
"შენს მიწას მიმაბარეო".

2015

ბ ა ზ ა ფ ს უ ლ ი

ციცქნა,

ფეხებმოდრეცილი,

დამაღვია ბუჩქთან ზამთარს

ტყუპისცალი ია...

საფუტკრესთან გაუმართავთ

ფუტკრებს რია-რია...

1960

მთიდან უცხო რამ ხმა ისმის,
არავინ იცის, ვინ არი?!
ლოცვად მოჰყვება შავ არაგვს,
სალი კლდეების ნაშალი.
შორით ჩანს –
ბროლის მყინვარი,
როგორც ტაძარი ღაშარის.

1971

ორმოცი

ხორცი რჩება...

მკვდრის სული კი,

შემდეგ

ბოლო პანაშვიდის,

ცისკენ მიდის...

მიდის...

მიდის –

ღღე და ღამე ორმოცი,

სადაც ცას საცხოვრისად –

ცის – ორმოა,

ორმო – ცის.

1979

სცილა და ქარიბდა

აქ მათთვის ჯოჯოხეთია

და არც იქ ელით –

ცხონება,

არ არს საშველი ღარიბთა:

უპოვართათვის ცხოვრება –

არის სცილა და

ქარიბდა.

1978

ქალღეველები

თან ახლდათ ნინველი ნათელი

და როცა მათ გზაზე

შეხვდნენ

(სკასავით სულ ახალნაყარი)

მოვიდნენ –

ზაგროსის მთებიდან,

და დახვდათ შიშველი –

სამყარო.

1998

ვითა მარტინ ლუთერი

ვითა წინათ,

ზღვისკარად,

ღამეს თეთრად ვუთუვდი

მთვარეს, ვერცხლის დაირას.

და ვით მარტინ ლუთერი,

ამბობ: "აქ ვდგავარ და

არ ძალმიძს სხვანაირად".

1974

წარმართ "მეფეთა სიას"

იქნებ სადმე მიაგნონ,

ან მათ "სანთელთამკმეველ" –

ეესტათ ანტიოქელს და

ან გრიგოლ დიაკონს.

1979

ტ (ა-ნი), შ (ჰ-ოე) ღ (ი-ოტა)

ასი ათასწლეული –

ქართული ცის ქვეშეთში,
ვით მტკვარი და ფაზისი,

სულ ბაჯადლოდ დიოდა –

სიტყვა –

უძვირფასესი:

ტ (ა – ნი),

შ (ჰ-ოე),

ღ (ი-ოტა)

1979

სიცოცხლეს და სიხალისეს –
უპოვარს და
მონას მატებ...

სიფხიზლე გაქვს მეველის.
თუმც ქართველი შენ ხარ ისე,
როგორც ფრანგი – ბონაპარტე,
ქრისტე –
ოუღვეველი.

1987

შენი ლექსი

შორეული წარსულიდან

მომდინარეა...

გზადაგზა არ ეკიდება ხავსს.

შენი ლექსი –

წყალქვეშა მდინარეა,

იწყება და...

იქვე უერთდება ზღვას.

2012

გალილეა,

იუდეა,

სამარია

აგერ,

ოცი საუკუნე,

გვესიტყვება უფლის ენით –

გალილეა,

იუდეა,

სამარია...

ვით სამება, ერთია და

ქრისტეს რწმენის

მარადისი სამარეა.

1971

კოლხეთი

უიღბლოა კოლხეთი,

თუმც...

ვითომც და "მოყვრები",

ეძახიან იღბლიანს

და უძღვნიან ტროპარებს,

სწორედ იმათ მოპარეს

ეფეთი,

ვით ბიბლია.

1969

*"ერთმანეთი გიყვარდეთ!"
ქრისტე*

ათასწლეულების მერე,
ახლაც ესმის მთელ სამყაროს,
ბიბლიის თუ
იორდანის
ნაპირიდან ხმა ქრისტესი:
"ართიანი გიორდანი".

1972

*"ართიანი გიორდანი" – (მეგრ.) ერთმანეთი გიყვარდეთ

!

მზის გორა

ზღვები საღ კლდეებს თავებს
ახლიან,
მთები ღვებიან თავდაყირანი.
ასწლეულები დავიწყების გზებით
მივორავს...

შენ

ცისქვეშეთში ხარ დაბმული,
ვით ამირანი,
გვირგვინად გადგას თავზე
მზის გორა.

1969

სიყვარულის ცის ურმიდან
დავარდნილი შენი სიტყვა,
სამსჯავროზე წარბს არ შეხრის,
რადგან ნაცოფია მუხის.

ამირანიც ძვრას ვერ უზამს,
მძიმეა,

ვით ამბრის ფეხი.

1968

სხვა ზარი

ვინ მოთვლის საუკუნეებს,

მოსავეთ წყვდიადი საზარი...

და, აი, ახლა ღვთისშვილებს –

ქრისტეს,

ამირანს,

ლაზარეს,

სულ ახლო უხმობთ –

სხვა ზარი!

1991

ფრთხვი

მიწას,

ვით დედას, გულში იკრავდი,

მაინც იღუმალ აკეთებდი

ცაზე არჩევანს.

მიგაქანებდა ღამის იქით

მთვარის აფრები.

შენ ფრთხვი გქონდა –

დღიდან გაჩენის,

მიტომ არ გეყო სივრცე საფრენად.

1998

ვითა იტყოდა ნოსტრადამუსი

წარსულის ცოდვა მონანიოს,
ცოდვილს ამაზე,
აღარ უნდა უთხრა უარი.

და,

ვით იტყოდა ნოსტრადამუსი:

– თუკი სიწითლემ კაცს სახეზე
გადაუარა,

ეს იმას ნიშნავს –

შერჩენია სინდის-ნამუსი.

1978

ელისე და ელია

აქაბ მეფის მოძულნე,

კარმელის მთის ფერდობზე,

ხუთი ათასწლეულის მერე

ისევ ელიან:

ღვთით მოვლენილ მენცარებს –

ელისეს და

ელიას!

1977

სიცოცხლე

გავჩნდებით...

და მთელი ცხოვრება,
ამაოდ მივსტირით

ღღეებს, –

ჩიტებივით გაფრენილს...
სიცოცხლე?!

სიკვდილისთვის მზადებაა,
სხვა არაფერი!!!

2006

ვით მარკუს ავრელიუსმა,
უნდა იცოცხლო ისე, რომ
მიმოიხილო ერთიან –
ზესკნელ-
ქვესკნელი-
შუასკნელი.
და დღე ყოველი გეგონოს
ბოლო და
უკანასკნელი.

1999

ღაცემის კი არა,
ამაღლების,
ზეობის,
სხვას კი არა,
საკუთარ
თავს უნდა უტარებდე –
გაკვეთილებს –
ზნეობის.

2010

ენა

ვითარცა ცას ვარსკვლავები,
დედამიწას ღვთიფნაკურთხი
ბევრი ენა ამშვენებს
და ეს ენა ხალხს –
უკვდავოფს,
ანდა გადაშენებს.

1999

გაქავ! –

ძევ ჰელიოსის

(ვარიანტი)

კოლხურ აკვანს გირწევდა

ღედა! –

პონტო ევქსინის,

ფაზისიც და ნილოსიც.

და დღეს შენ ხარ

იმედი

მივიწყებულ კოლხეთის,

ისე, ვით აიეტი, –

ვაუავ! – ძევ ჰელიოსის.

2014

სიყვარული

სიყვარული ცეცხლი არის
და უშრება სიცხით ხახა,
მზის კერასთან წევს
დაღლილი.

სიყვარული ბევრს უნახავს –
ექვსის ჭიით
გულდაღრღნილი.

1962

მიგელ დე სერვანტეს საავეღრა

გიყვარდეთო ერთმანეთი,

ვით ვაჟამ,

უფალს შეავეღრა.

ეს მე ვარო –

ესპანეთი,

თქვა –

მიგელ დე სერვანტეს

საავეღრამ.

1971

გიგანტების მხრებზე იდექ

სხვასთან არა,

პირად "მე"-სთან,

ღღე-ნიადაგ მქონდა ომი...

ცა დალაშქრე კიდიო-კიდე.

და შენ,

როგორც ნიუტონი,

თუკი სხვებზე შორს ხედავდი,

გიგანტების მხრებზე იდექ!

2002

კანონი

უკანონოთა კანონმა,

ბევრჯერ მართალი

დასაჯა

და მიუსაჯა მონობა.

ზოგჯერ კი კანონს,

ათასჯერ

ჯობია უკანონობა!

1993

რუსთაველი,

ვაჟა,

გაღა!

ცაში ბინადრობენ ალად

და ზე-ცა აქვთ ედემ-

ბაღად!

შენც ისე, ვით მამა –

ქრისტეს,

ღმერთკაცები გეწეოდნენ მაღლა –

ცისკენ,

მიტომ ახველ სხვებზე მაღლა...

2001

აღბათ,

ბაყბაყის დედაა! –

მწარედ რომ მოსთქვამს

ზღაპრად:

– შური ვიძიო სიკვდილზე,

ეს არის ჩემი ვალიო!

"დედა-ცოლ ბოზო ამირან",

შვილი

რად მომიკალიო!

1963

რწმენა

მზის ცხელ გრდემლზე ნაკერია,
პოეტის და
მხატვრის სული,
მიტომ ცეცხლზე მტკიცეა –
ასე სწამდა კოლხ ორფეოსს,
ფლორენციელ ჯოტოსა და
ვენეციელ ტიციანს!

1972

ტკბობის ბაღი

წარსულიდან მოფრენილი,
აღბათ მალე კარს
გაგიღებს
და დაგხვდება მზისებრ ლალი –
გაბაშვილის –
"სევდისა" და
პიერ ბოსხის –
"ტკბობის ბაღი".

1976

შორეული ლეგენდიდან –
ამირანის ხმები ისმის:
– უფლის ნებით და
კარნახით,
ვერ ვიპოვნე სულკალმახი,
ძმა –
ბადრისა და უსუპისი.

1968

უამს მიმწუხრისას მთიები

ტანს ლერწმებივით არწევენ,
როს შენი ჩანგი მღერის.

შენი "კოლხური ფსალმუნი" –

ოქროთი არის ნაწერი,

ისე, ვით მიქელანჯელოს –
სიქსტეს კაპელის ჭერი.

1997

ეკვატორი

ზესკნელს,

ქვესკნელს, –

ფრთებს ატოლებ,

და მეუფობ აქაც,

იქაც.

თვითონ შენ ხარ ეკვატორი,

არქტიკაც და

ანტარქტიკაც.

2012

შორეულზე –
შორეული,
მითებით და ლეგენდებით –
სული გქონდა აძენდილი...
მაინც წიგნი – "ფსალმუნების"
დაგვიტოვე –
ანდერძივით.

2012

ხელოვნება

– მაღალი და მაღლად მხედი,
 შოთრეული ისმის ხმები:
"სხვები" სულს ძლივს დაფავენ.
რომი უკავიათ მხრებით –
 ლეონარდოს!
 ანჯელოს და
 რაფაელს!

2001

ღამაზ ოცნებად გადაშლილ,
ჩემი სურვილის მინდორზე
იად,
ან ამო მიხაკად!
სანამ სიცოცხლის ქვევრიდან –
დრო
დღეებს ამომიხაპავს.

2001

პაპანინის ვიოლინო

რწმენა მათრობელა ღვინოა,

და ლოცვით მთურალი

მიუყვები იმედის შუკას.

შენი ჩანგი კი პაპანინის

ვიოლინოა,

ათასწლეულებზე –

"კოლხურ ფსალმუნებს"

უკრავს...

2005

მთაწი

სადღაც იელვა...

ცის ქვაბში,

ვით ამირანმა ღვევები,

ღრუბლები არივ-დარია...

მეხი გავარდა ანანურს

და ხმა უწვდინა დარიალს.

გადააფარე ღვთის კალთა,

შენს სამწყსოს –

წმინდა მარიამ.

1966

ტურდეტანებს და ტურდულებს

რაც რომ ათასწლეულების

მერე,

მისთვის მიმდერია,

ეყოფოდა მთელ სამყაროს,

განა მარტო "იბერიას!".

დავიწყების ნაცარწაყრილს

ვჭვრეტ: კარპენტებს² და

ბასტენტებს³,

ტურდეტანებს⁴ და ტურდულებს⁵,

რომელთ სახელს და დიდებას

ადევს ტაბუ და ურდული!!!

1971

1 – კოლხეთის სამეფოს წინარე ეპოქაში (ძვ. წ. VII-VI ს.)

ჩვენს ქვეყანას ერქვა "იბერია"

2,3,4,5 – "იბერთა" მონათესავე ტომები.

მთის კორტოხიდან ამღვარი

ნისლი,

არწივს ჰგავს აფრენილს.

შავი და თეთრი არაგვი,

ორ წყალის მისადგომებთან,

ტალღებს ფარჩებად აფენენ.

უმთოდ

მთიელის სიცოცხლე

ტანჯვაა,

სხვა არაფერი!

1968

7 000 000 000

რომ ამოდის ღამის წყვლიადიდან,
ოთხი დღის მკვდარი

ლაზარეა,

შიშისგან რომ უთრთის ბაგეები.

დედამიწაზე –

შვიდი მილიარდი ტაძარია...

უფლის და...

უფლის ხელით ნაგები.

2000

ქუხილი

ციო მოისმის ქუხილი
და ის უფლის წყაროა.
ის განაგებს სამყაროს –
ხილულსა და უხილავს,
წარმავალს და
წარუვალს.

1977

შენ გაქვს კლიტე დავითის

ამბობ –

ერთადერთი ხარ,
ვინც რომ ქორონიკონებს
არასოდეს არ ითვლის.

ასრულებ ღვთის დაკვეთას,

შენ გაქვს კლიტე დავითის
და რასაცა გააღებ,
მას ვერავინ დაკეტავს.

1960

კოპალას ქვასთან

ატყვია

კლდეს –

დეკთა ნატერფალები.

თვითონ კოპალა არა ჩანს

და შავ არაგვთან დამდგარ მთებს –

ცრემლით ევსებათ თვალები,

შიშით უსკდებათ გულები.

1963

ადამის ქეთა გამოისობით,
ველარ მოურჩა მიწას
იარა,
რაც ცოდვად აღევს –
კავსა და ერქვანს.
ეს ცა და მიწა,
კაცმა კი არა,
თვით ღმერთმა შექმნა.

1964

ორმოცი

(ვარიანტი)

სული

ჯერ ჩვენთან ტრიალებს,
რადგან დღეები უკმევენ –
საკმეველს ღურჯი იების.

ჯერ არ მოსულა "ორმოცი",
მერე,

მას ელის მთიებით –
განათებული

ორმო – ცის.

1974

სარჩევი

ქუგალე.....25
 *** (ვითარც ადრე).....26
 *** (რომ დაგავიწყონ წარსული)27
 *** (ეხოთერიკულს მისდევდა
 ბილიკს...)28
 *** (იყო სარგონ მეორე).....29
 *** (მიმღერის სიყვარულს).....30
 ბენეფიციუმი31
 არამხუტე – ამირანი – პრომეთე32
 *** (სადღაც მარადისობის)33
 *** (მარად მედინი მზის და).....34
 იასპით და აქატით35
 *** (ყველა გზა ალბათ იქ უხვევს).....36
 *** (მიმწუხრისას წუხელ მთვარემ)37
 *** (ისე, ვით სიცოცხლე)38
 *** (ვითარც ათასწლეულების)39
 *** (არაგვი ღელვას დაგვირდა).....40
 ამირსპასალარი41
 მიგამქარიო42
 ქამანდარი43
 *** (აღამის ძის ისტორია)44

*** (გაჩენის დღიდან სივრცეებს)	45
*** (ღრუბლების ზვირთები დელავენ) ..	46
ჩე გოლა	47
*** (მწუხრისას ცის ბილიკებით).....	48
*** (სიცივის კიბეებით ჩამოდის ზამთარი)	49
*** (ვითარც კოლხურ მზის ნაშიერს)....	50
*** (ფაზისის არა)	51
*** (ჩამავალი მზის ხვინჭა სხივები)	52
*** (აბაზებმა და მაჰმადხანებმა)	53
*** (ეს სამყარო მთელი).....	54
*** (მეხი – მეხს მისდევს)	55
*** (მიწისგან არა).....	56
*** (სიცოცხლე არა).....	57
სვანეთში.....	58
ბორხესი და მარკესი.....	59
*** (ყოფნაც და არყოფნაც).....	60
*** (მწუხრის კართან ხეები).....	61
*** (ყურმა ვარ ყოფნის ერთგული)	62
ოსირისი და იზიდა.....	63
*** (ქვეყნის ორომტრიალში).....	64
*** (შოთრ წარსულში პელაზგი).....	65
ქართული სული.....	66

*** (მზის შვილი ხარ და სამყაროს).....	67
ხილვა: ქსენოფონტე ფაზისთან.....	68
*** (ზღვის მეუფობამ და)	69
სკვიტები ლაზიკაში	70
ჩილდირთან და მაკრიალთან	71
*** (ყოფნის ტყეში ვჭვრეტ).....	72
ღისტიქი.....	73
*** (უბადრუკია)	74
დხარმა – რადუა.....	75
*** (მნათთა კვეს-აბედს გაჰკრავს)	76
*** (სამყარო კოლხ-იბერთა)	77
*** (არარაობიდან გადმოსული).....	78
*** (ქეიფი?!).....	79
*** (ისე).....	80
ამაღლება	81
*** (გზები).....	82
თაღია და ურანია.....	83
პითაგორას წყალი უსვამს ქალდეური... 84	
*** (მინდვრის ლამაზი ყვავილივით)	85
ლომების ბრდღვინვა, არწივთა ყეფა	86
ფაზისი	87
*** (ზევის მიერ)	88
ადამ კადმოსი	89

*** (ათასწლეულთა იქიდან).....	90
*** (ფაზისთან)	91
*** (ცა კეკლუცობს ფერადი)	92
კოლხეთი – XIV ს. ძვ. წ. აღ.....	93
პინდარე და ჰესიოდე.....	94
*** (ამქვეყნად ყოფნა არა ღირს)	95
*** (განთიადისას ქარიშხლის ხმაში) ...	96
*** (ვითარც ძე).....	97
*** (ფაზისის და პონტოს პირას).....	98
*** (ღამეულ ზეცას შემოღობავენ).....	99
მარკუს კვინტილიანეს	100
სიკვდილი აქვეა, ახლოს არის.....	101
ათასწლეულების იქით	102
*** (ეჰეი!).....	103
*** (ყარიბი და პილიგრიმი).....	104
გათენება	105
ხის მჭრელი.....	106
სანამ	107
ხობისწყალი.....	108
ორფეოსის ხმა.....	109
გზები.....	110
მიხაკი.....	111
ღუნაის ნაპირთან.....	112
*** (ცივ და უსახო დედამიწაზე).....	113

მზის ჩასვლა.....	114
გალაკტიონი და ქუთაისი.....	115
პონტო	116
მაიას, აცტეკებს და ინკებს.....	117
*** (მადლსა სწირავს არსთგამრიგეს) ..	118
*** (ვითარც მესიას მახვილი)	119
აქილევსის ფარი და ორფეოსის კითარა.	120
კოლხეთის (ფაზისის) აკადემია.....	121
მელოსით და დელოსით	122
*** (არის ყოფნა და).....	123
*** (ვარდისფრად მოჩანს ცა – შორეული)	124
*** (როცა საუკუნეთა გრიგალს).....	125
*** (არ ჩანს დარიოს)	126
მართვედ ჩიტი კოლიბრის.....	127
ქალაქ მანუ-პიქჩუსთან ახლოს.....	128
წყაროსთან.....	129
პავლე ინგოროყვა.....	130
*** (საქართველოს ცისქვეშეთში).....	131
პრერია.....	132
შენ გახსოვს ყრმობა კაცობრიობის	133
ჩიმუსა და ჩავინის.....	134
ადამის ტომთა შთამომავალი.....	135
*** (მწამს).....	136
*** (ვარსკვლავების გზებით მავალს) ...	137

*** (ჩვენში).....	138
*** (შეხსენ კარები პრეისტორიის).....	139
*** (ეჰა).....	140
*** (ეჰა).....	141
*** (სატანას და იქედნეს).....	142
სახალისო ბიბლია.....	143
ეგრისის მთის ეს მწვერვალი.....	144
*** (შორიდან მოსული).....	145
ჰორი რა და ჰარი რა.....	146
ღაბრუნება.....	147
*** (რადგან ცეცხლი მოჰპარა).....	148
*** (არ გელევა დღე სადაგი).....	149
*** (შენ).....	150
სამება.....	151
იქმენ ნათელი!.....	152
ამ სამყაროს ქმნიდა ქრისტე.....	153
*** (მოსვლის დღიდან გამჩენმა).....	154
*** (საიდანღაც ხმა ისმის).....	155
*** (შენი პოეზიაა).....	156
ენქიდუ და გილგამეში.....	157
*** (მოღალატე და ორგული).....	158
ორი გიორგი.....	159
კარაბადინი.....	160

*** (მეხით გადახნულ ღამის მინდორზე).....	161
*** (პოეზიის ზღვა ბობოქრობს).....	162
*** (აღარ ყივიან დილას მთიები).....	163
*** (იგი ჯუჯაა თავზარდამცემი).....	164
*** (ეს იყო მაშინ).....	165
ბუნება.....	166
*** (როდესაც კუბოს მიწას აყრიან).....	167
თმოგვის ციხე.....	168
*** (იმღვრევა სივრცე...).....	169
ზღვაა შენი ედემ-ბაღი.....	170
გილგამეში, ჰერეკლე და ჰერკულესი.....	171
*** (დედამიწის პირველ მხილველთ).....	172
ქართველებო.....	173
ბაბილონის გოდოლი.....	174
*** (სადღაც დასალიერში).....	175
თავს უშველე, გიორგი!.....	176
ისევ ქაღდვევლები.....	177
ტაია.....	178
ელი ცათა სასუფეველს.....	179
სპერის ზღვა.....	180
*** (ასე არის).....	181
მამულო.....	182
*** (ქვეყნად ქრისტეს მოსვლამდე).....	183

*** (ვითარცა დავით ფსალმუნთ- მეტყველი).....	184
ჰომასა და ჰამოას	185
*** (მოულოდნელად)	186
*** (რადგან წუთისოფელი)	187
არმაზსა და ბაგინეთს.....	188
ხილვა: ქრისტე ბეთანიაში	189
ობოლა, კედელა, მედეგა.....	190
ერიდუ და ური.....	191
1992 – 2008 (რუსეთ საქართველოს ომი)	192
*** (დიოდა ჟამი ბრძოლით და)	193
*** (არწივების ფრთებით დამფრთხალ) .	194
*** (ისევ ბნელა!!!)	195
10 000.....	196
ყოველივე ამაოა.....	197
ქართული მაჰატა.....	198
ნატვრა.....	199
*** (მტერი).....	200
ბადში ჰეპსერიდების	201
გიხმობს კრეტა	202
*** (ცის მოყვავილე წაღკოტში)	203
გაზაფხული	204
*** (მთიდან უცხო რამ ხმა ისმის).....	205

ორმოცი.....	206
სცილა და ქარიბდა.....	207
ქალდეელები	208
ვითა მარტინ ლუთერი.....	209
*** (წარმართ "მეფეთა სიას").....	210
Ƨ (ა-ნი), ⴁ (ჰ-ომ) ⴂ (ი-ოტა).....	211
*** (სიცოცხლეს და სიხალისეს).....	212
შენი ლექსი.....	213
გალიღვა, იუღვა, სამარია.....	214
კოლხეთი	215
*** (ათასწლეულების მერე)	216
მზის გონი.....	217
*** (სიყვარულის ცის ურმიდან)	218
სხვა ზარი.....	219
ფრთები.....	220
ვითა იტყოდა ნოსტრადამუსი	221
ელისე და ელია.....	222
სიცოცხლე.....	223
*** (ვით მარკუს ავრელიუსმა)	224
*** (დაცემის კი არა).....	225
ენა.....	226
ვაჟავ! – ძევ ჰელიოსის	227
სიყვარული.....	228
მიგელ დე სერვანტეს საავედრა.....	229

გიგანტების მსრებზე იდექ.....	230
საქართველო.....	231
კანონი.....	232
*** (რუსთაველი).....	233
*** (ალბათ).....	234
რწმენა.....	235
ტკობის ბაღი.....	236
*** (შორეული ლეგენდიდან).....	237
*** (ჟამს მიმწუხრისას მთიები).....	238
ეკვატორი.....	239
*** (შორეულზე).....	240
ხელოვნება.....	241
*** (ლამაზ ოცნებად გადაშლილ).....	242
პაგანინის ვიოლინო.....	243
მთაში.....	244
ტერდეტანებს და ტურდულებს.....	245
*** (მთის კორტოხიდან ამდგარი).....	246
7 000 000 000.....	247
ქუხილი.....	248
შენ გაქვს კლიტე დავითის.....	249
*** (კოპალას ქვასთან).....	250
*** (აღამის ძეთა გამოსობით).....	251
ორმოცი.....	252

מכתב

למנהל המרכז הלאומי למחקר מדעי "מכון ויצמן למדע" 100-תל אביב
הנדון: פרויקט המחקר "מחקר על התאחדות תאים", פרויקט מס' 100-100-100
המנוסח נמצא באתר האינטרנט של המכון, ויש להורידו ולשלוחו למנוסח
המנוסח נמצא באתר האינטרנט של המכון, ויש להורידו ולשלוחו למנוסח
"מכתב" המנוסח נמצא באתר האינטרנט של המכון, ויש להורידו ולשלוחו למנוסח
המנוסח נמצא באתר האינטרנט של המכון, ויש להורידו ולשלוחו למנוסח
המנוסח נמצא באתר האינטרנט של המכון, ויש להורידו ולשלוחו למנוסח
המנוסח נמצא באתר האינטרנט של המכון, ויש להורידו ולשלוחו למנוסח
המנוסח נמצא באתר האינטרנט של המכון, ויש להורידו ולשלוחו למנוסח

מכתב
2020

ვაჟა ეგრისელი

კოლხური ფსალმუნები

100 ტომად
ტომი 5

VAZHA EGRISELI
“KOLKHURI PHSALMUNEBI”
ONE HUNDRED VOLUME
VOLUM 5

გამომცემლობის

რედაქტორი

– ეკატერინე გოზიაშვილი

მხატვარი

– სპარტაკ ცინცაძე

მხატვრული რედაქტორი

– ირაკლი უშვერიძე

ტექნიკური რედაქტორი

– ნანა ღუგუშაძე

კორექტორი

– მანანა მამულაშვილი

კომპიუტერული

უზრუნველყოფა

– ეკა და დავით ჯიფშელაძეები

გამომცემელი – ზურაბ დოღვაძე

ფასი 20 ლარი

თბილისი
2019

გამომცემლობა „უნივერსალი“

თბილისი, 0186, ა. პოლიბაოვსკაიას №4. ☎: 5(99) 33 52 02, 5(99) 17 22 30
E-mail: universal505@gmail.com; gamomcemlobauniversal@gmail.com